

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Martina Hermanová

Základní kapitál, vklad a podíl v kapitálových společnostech

Diplomová práce

Olomouc 2011

Já, níže podepsaná Martina Hermanová, autorka diplomové práce na téma: „Základní kapitál, vklad a podíl v kapitálových společnostech“, která je literárním dílem ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dávám tímto jako subjekt údajů svůj souhlas ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 121/2000 Sb., správci:

Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, Olomouc 771 47, Česká republika

ke zpracování osobních údajů v rozsahu: jméno a příjmení v informačním systému, a to včetně zařazení do katalogů, a dále ke zpřístupnění jména a příjmení v katalogích a informačních systémech Univerzity Palackého, a to včetně neadresného zpřístupnění pomocí metod dálkového přístupu. Údaje mohou být takto zpřístupněny uživatelům služeb Univerzity Palackého. Realizace zpřístupnění zajišťuje ke dni tohoto prohlášení vnitřní složka Univerzity Palackého, která se nazývá Knihovna Univerzity Palackého.

Souhlas se poskytuje na dobu ochrany autorského díla dle zákona č. 121/2000 Sb.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 3. února 2011

.....

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji tímto mé vedoucí diplomové práce doc. JUDr. Ludmile Lochmanové, Ph.D. za její odborné vedení, cenné připomínky, čas a ochotu při zpracování této práce.

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	6
1. ÚVOD.....	7
2. VÝVOJ KAPITÁLOVÝCH SPOLEČNOSTÍ	9
3. ZÁKLADNÍ KAPITÁL	11
3.1 Pojem.....	11
3.2 Zásady právní úpravy	14
3.3 Význam.....	15
3.4 Funkce	15
3.5 Základní kapitál ve společnosti s ručením omezeným	18
3.5.1 Zvýšení základního kapitálu.....	19
3.5.2 Snížení základního kapitálu.....	20
3.6 Základní kapitál v akciové společnosti.....	21
3.6.1 Zvýšení základního kapitálu.....	22
3.6.2 Snížení základního kapitálu.....	24
4. VKLAD	26
4.1 Pojem.....	26
4.2 Vklad jako vkladová povinnost	27
4.3 Vklad jako součást základního kapitálu	31
4.4 Vklad jako označení pro předmět vkladu	32
4.5 Peněžitý vklad	36
4.6 Nepeněžitý vklad	37
4.6.1 Hodnota nepeněžitého vkladu	38
4.6.2 Důsledky snížení hodnoty nepeněžitého vkladu	41
4.7 Splácení vkladů	42
4.7.1 Splácení vkladů před vznikem společnosti.....	43
4.7.2 Splácení vkladů po vzniku společnosti.....	44
5. PODÍL	46
5.1 Pojem podílu.....	46
5.2 Stránky podílu	47
5.2.1 Kvalitativní stránka podílu	47
5.2.2 Kvantitativní stránka podílu	49
5.3 Jednotnost a dělitelnost podílu	50
5.3.1 Jednotnost podílu.....	50
5.3.2 Dělitelnost podílu	51
5.3.3 Spojování podílů.....	52

5.4 Nabývání podílu	52
5.4.1 Vydržení podílu	53
5.4.2 Převod podílu.....	54
5.4.3 Dědění podílu	58
5.4.4 Nástupnictví po právnických osobách.....	60
6. AKCIE.....	62
6.1 Právní povaha akcie.....	62
6.2 Druh akcie	63
6.2.1 Změna druhu akcie	64
6.3 Forma akcie	65
6.3.1 Změna formy akcie.....	65
6.4 Podoba akcie.....	66
6.4.1 Změna podoby akcie.....	66
7. NÁVRHY DE LEGE FERENDA	67
8. ZÁVĚR.....	69
POUŽITÁ LITERATURA	72
PŘÍLOHA.....	76
SEZNAM JUDIKATURY	76
SHRNUTÍ.....	78
ABSTRAKT	79
SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV.....	80
KEYWORDS	80

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Právní předpisy

ADHGB	zákon č. 1/1863 ř. z., všeobecný zákoník obchodní
Druhá směrnice	Druhá směrnice Rady č. 77/91/EHS, o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření
HorZ	zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů
Listina	usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
ObZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
PojZ	zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů
vládní návrh	vládní návrh zákona o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) - dostupný na http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=54677 .
ZB	zákon. č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů
ZCP	zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů
ZPKT	zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů

Ostatní zkratky

AS	akciová společnost
ČNB	Česká národní banka
GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung
GmbHG	Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung
SPE	evropská soukromá společnost
SRO	společnost s ručením omezeným
VH	valná hromada

1. ÚVOD

V diplomové práci se zabývám ekonomickými pojmy uvedenými v obchodním zákoníku. Dané téma jsem si vybrala vzhledem k neexistující ucelené monografii, která by se tématem zabývala. Dané instituty jsou rozpracovány pouze v rámci učebnic obchodního práva, bohužel pouze marginálně a bez uvedení bližších souvislostí mezi jednotlivými instituty. Podrobnější úpravu ekonomických pojmů lze nalézt v odborných článcích, v nichž jsou ale rozebírány pouze každý samostatně, popř. jen některé problémy vyvstanuvší u daných pojmů.

Podle mého názoru se jedná o klíčové instituty právní úpravy obchodních společností, a to zejména kapitálových společností (proto se tato práce vztahuje pouze k nim a osobní společnosti ponechává stranou). Jejich zásadní význam lze spatřovat v tom, že není možné, aby existovala kapitálová společnost bez základního kapitálu, vkladu nebo obchodního podílu.

Tuto diplomovou práci budu psát nejen z pohledu právního, ale i filozofického. Cílem mé práce je rozpracování jednotlivých pojmů uvedených v názvu diplomové práce. Budu se zabírat nejen jednotlivými pojmy samostatně, ale poukážu i na jednotlivé vazby mezi nimi, na jejich úzkou provázanost. Ve vymezení jednotlivých pojmů se budu zabývat zejména jejich právním a ekonomickým významem pro kapitálovou společnost, popř. i pro případné věřitele společnosti.

Jelikož se jedná o rozsáhlé téma, zaměřím se na přehledné zpracování bez hlubší analýzy.

Diplomová práce je rozčleněna do kapitol podle jednotlivých ekonomických pojmů, přičemž třetí kapitola pojednává o základním kapitálu, čtvrtá o vkladu a pátá o podílu. Jelikož je podíl v akciové společnosti inkorporován do akcie, je jí věnována samostatná šestá kapitola. Pro souhrnné zpracování tématu je také poukázáno na historický vývoj (druhá kapitola) a návrhy de lege ferenda vycházející z připravovaného vládního návrhu zákona o obchodních společnostech a družstvech – zákon o obchodních korporacích (sedmá kapitola).

Ve třetí kapitole týkající se základního kapitálu je tento pojem vymezen nejdříve obecně – definice samotného pojmu, jeho význam, funkce a zásady, na nichž spočívá právní úprava. Následně je zaměřena pozornost na základní kapitál v jednotlivých kapitálových společnostech, tedy ve společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti.

Ve čtvrté kapitole nesoucí název vklad je nejdříve poukázáno na samotný pojem. Následně jsou analyzována jednotlivá pojetí vkladu – vklad jako označení pro vkladovou

povinnost, vklad jako součást základního kapitálu a vklad jako označení pro předmět vkladu. Samostatná podkapitola je věnována peněžitému a nepeněžitému vkladu, jakožto nejvýznamnějšímu dělení vkladu. V této kapitole nezačleňuji pro větší přehlednost samostatnou podkapitolu týkající se vkladu do společnosti s ručením omezeným, ani podkapitolu týkající se vkladu do akciové společnosti. Tyto otázky jsou včleněny v rámci jednotlivých výše zmíněných podkapitol.

Pátá kapitola týkající se podílu začíná taktéž vymezením daného pojmu. Dále je poukázáno na jeho jednotlivé stránky, jednotnost a dělitelnost podílu a způsoby nabytí podílu. Ani tato kapitola se nečlení na podkapitolu týkající se podílu na společnosti s ručením omezeným a podílu na akciové společnosti. Také zde jsou pro větší přehlednost výkladu pojmu tyto otázky zapracovány v jednotlivých podkapitolách.

Jako základní zdroj při zpracování této diplomové práce jsem použila komentář obchodního zákoníku od I. Štenglové a kol. vydaný v nakladatelství C. H. Beck (13. vydání z roku 2010). Dále jsem vycházela z jednotlivých kapitol učebnic obchodního práva týkajících se základního kapitálu, vkladu a podílu (např. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva* od K. Eliáše a kol. vydaný v nakladatelství C. H. Beck, 6. vydání z roku 2010) a jednotlivých kapitol monografií upravující jednotlivé kapitálové společnosti (např. *Společnost s ručením omezeným* od T. Dvořáka vydaná v nakladatelství ASPI, 3. vydání z roku 2008). Pro komplexní zpracování diplomové práce jsem také čerpala z množství odborných článků, zabývajících se danými tématy (např. články v *Obchodním právu* a *Obchodněprávní revue*). Pro nesporný význam judikatury Nejvyššího soudu České republiky jsem jeho rozhodovací praxi použila rovněž jako zdroj této diplomové práce. Vždy jsem se snažila vyložit otázku, na kterou není jednotný názor v odborné literatuře, právě ve světle judikatury Nejvyššího soudu České republiky.

V této diplomové práci pracuji zejména s metodou logickou, jazykovou a srovnávací, zejména ve smyslu srovnání právní úpravy jednotlivých ekonomických pojmů ve společnosti s ručením omezeným s právní úpravou v akciové společnosti.

Tato práce je zpracována podle právního řádu České republiky platného ke dni 25. února 2011.

2. VÝVOJ KAPITÁLOVÝCH SPOLEČNOSTÍ

Vývoj kapitálových společností sahá do doby, kdy byla Česká republika součástí Rakousko - Uherska. Pro neuherské části říše platil zákon č. 1/1863 ř. z., všeobecný zákoník obchodní. Tento zákon ovšem upravoval pouze osobní společnosti a AS, SRO v té době nebyla upravena žádným právním předpisem.

AS byla podle ADHGB taková společnost, kde se společníci účastnili na společnosti vklady a osobně neručili za závazky společnosti. Základní kapitál byl rozdělen na akcie nebo akciové podíly. Každý akcionář měl poměrný podíl na základním kapitálu. Odlišností od současné právní úpravy bylo to, že akciová společnost podle ADHGB mohla vzniknout pouze s povolením státu.

SRO byla poprvé v českých zemích upravena v roce 1906, a to zákonem č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením omezeným. Podle T. Dvořáka se jednalo o zákon důkladně propracovaný, kdy ani současná právní úprava nedosahuje jeho kvalit.¹ Zákon č. 58/1906 ř. z. platil také pouze pro neuherské části Rakousko - Uherské říše (stejně jako ADHGB). Tímto zákonem byla stanovena minimální výše základního kapitálu na 20 000 Kč, minimální výše vkladu potom na 500 Kč. Zákon také obsahoval úpravu splácení vkladů a postupy při zvýšení a snížení základního kapitálu.

Zákon č. 58/1906 ř. z. i ADHGB byly recipovány zákonem č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého. Tímto zákonem se přebíraly téměř všechny právní předpisy říšské a zemské platné k 28. 10. 1918, tzn. oba zákony platily pro Československou republiku v nezměněné podobě.

Až v roce 1949 byl zrušen ADHGB a vydán nový zákon č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech. Tento zákon byl velmi stručný (obsahoval pouze třináct paragrafů) a „v podstatě vyloučil možnost zakládání akciových společností jinak, než z vůle státu“².

Pro SRO platil zákon č. 58/1906 ř. z. až do roku 1951, kdy byl bez náhrady zrušen zákonem č. 141/1950 Sb., občanský zákoník. Společnosti s ručením omezeným, které v té době přetrvávaly, byly ex lege zrušeny³.

Likvidace obchodního práva byla dovršena přijetím zákona č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník. Společnosti s ručením omezeným nebyly upraveny v Československu dalších cca 30 let.

¹ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 2.

² blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva*. Obchodní společnosti a družstva. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 267.

³ Občanským zákoníkem byly zrušeny všechny předpisy obchodního práva, včetně obchodních společností (až na společnost akciovou, která byla upravena samostatně).

Po roce 1989, kdy došlo ke změně společenských poměrů, bylo potřeba umožnit obnovení tržní ekonomiky (tím pádem i obnovení tradičních forem podnikatelských právnických osob). V důsledku toho byl novelizován hospodářský zákoník zákonem č. 103/1990 Sb., který obnovil úpravu SRO. Tato úprava byla ovšem pouze marginální – stručně upravovala možnost založení společnosti s ručením omezeným.⁴

Také akciové společnosti byly upraveny novým zákonem, byl jím zákon č. 104/1990 Sb., o akciových společnostech, jímž byl zrušen předešlý zákon č. 243/1949 Sb. Úprava v daném zákoně byla komplexní a upravovala základní otázky úpravy akciových společností.

Prvním zákonem, kdy byly obě kapitálové společnosti upraveny současně, se stal zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který nabyl účinnosti 1. 1. 1992. Obchodní zákoník zrušil jak zákon č. 103/1990 Sb., tak zákon 104/1990 Sb.

⁴ blíže viz DVORÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 5.

3. ZÁKLADNÍ KAPITÁL

V této kapitole se nejdříve budu zabývat vymezením pojmu „základní kapitál“, přičemž jej také odliším od jiných majetkových pojmů uvedených v obchodním zákoníku. Následně se zaměřím na význam základního kapitálu v dnešní právní úpravě kapitálových společností a popíšu funkce, které plní, popř. by měl plnit. Dále nastíním základní zásady, na nichž je právní úprava základního kapitálu postavena. V závěru této kapitoly se budu zabývat úpravou základního kapitálu ve společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. Pouze okrajově se dotknu změn základního kapitálu v kapitálových společnostech.

3.1 Pojem

Pojem „základní kapitál“ byl do českého právního řádu zaveden novelou obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 370/2000 Sb., ze dne 14. září 2000. Tento zákon nahradil pojem „základní jmění“ pojmem „základní kapitál“⁵.

Legální **definice** základního kapitálu stanoví, že základní kapitál společnosti je peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do základního kapitálu společnosti.⁶

Tato legální definice nebývá vždy skutečně pochopena a pod základním kapitálem je chápán majetek společnosti, popř. jeho část. Základní kapitál není peněžitý nebo nepeněžitý vklad, nýbrž jejich hodnotové vyjádření v penězích. Tento názor odborné literatury⁷ byl také potvrzen v rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, kde je uvedeno, že: „...Obchodní zákoník tedy chápe základní kapitál jako souhrnné nominální vyjádření celkové výše vkladů všech společníků do společnosti. Tím je dána obecná charakteristika základního kapitálu jako fixního číselného údaje, který automaticky nepodléhá změnám v závislosti na tom, jak se mění majetkové poměry ve společnosti, tato číselná hodnota tedy nepředstavuje žádný konkrétní majetek“⁸.

Základní kapitál je potřeba odlišit od jiných **majetkových pojmů** uvedených v obchodním zákoníku - od obchodního majetku, obchodního jmění, čistého obchodního majetku a vlastního kapitálu společnosti.

⁵ Tento pojem je společný pro všechny obchodní společnosti. Dřívější právní úprava v hospodářském zákoníku a v zákoně č. 103/1991 Sb. rozlišovala mezi pojmem „základní kapitál“ pro akciovou společnost a pojmem „kmenové jmění“ pro společnost s ručením omezeným.

⁶ § 58 odst. 1, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář . I. díl, § 1 - § 92e*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 353; PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 58 odst. 1 zák. č. 513/1991 Sb. *ASPI*, 1998.

⁸ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. března 2010, sp. zn. 28 Cdo 223/2010.

Obchodním majetkem kapitálových společností je jejich veškerý majetek, tedy věci, pohledávky a jiná práva a penězi ocenitelné jiné hodnoty. V době, kdy je společnost zakládána, je hodnota obchodního majetku stejná, popř. vyšší než je částka základního kapitálu. V průběhu existence společnosti se tyto hodnoty zpravidla liší, protože obchodní majetek je proměnná veličina v závislosti na hospodaření společnosti a základní kapitál je možné měnit pouze zákonem stanoveným způsobem, základní kapitál je tedy rigidnější.

Obchodním jměním se rozumí soubor veškerého majetku a závazků kapitálové společnosti. Po odečtení závazků od obchodního majetku společnosti, je určena výše jejího čistého obchodního majetku. Velikost čistého obchodního majetku a základního kapitálu také není stejná, neboť jeho hodnota kolísá s prosperitou společnosti. V případě ztrát může být dokonce nižší než základní kapitál. Ovšem vztah mezi základním kapitálem a čistým obchodním majetkem je užší než mezi základním kapitálem a obchodním majetkem společnosti.

Vlastní kapitál tvoří vlastní zdroje financování obchodního majetku a vykazuje se v rozvaze na straně pasiv, což představuje jeho zdrojovou povahu⁹. Základní kapitál má na vlastní kapitál úzkou vazbu, neboť je jeho součástí.¹⁰

Výše základního kapitálu je dána součtem výše vkladů všech společníků do základního kapitálu. Novela obchodního zákoníku provedená zákonem č. 370/2000 Sb. stanovila, že základní kapitál musí být vyjádřen v jednotkách české měny. Před touto novelou docházelo k pochybám, zda může být základní kapitál vyjádřen i v cizí měně.¹¹ Výše základního kapitálu musí být uvedena ve společenské (zakladatelské) smlouvě nebo listině, popř. ve stanovách společnosti. Základní kapitál se u kapitálových společností zapisuje do obchodního rejstříku. Zápis má konstitutivní účinky, tedy společnost má takový základní kapitál, jaký je zapsaný v obchodním rejstříku. Konkrétní minimální výše základního kapitálu je uvedena u jednotlivých společností samostatně - u SRO je to 200 000 Kč, u AS 2 000 000 Kč při založení společnosti bez veřejné nabídky akcií a 20 000 000 Kč při založení společnosti s veřejnou nabídkou akcií. Tato minimální výše musí být zachována po celou dobu trvání společnosti.

Otázkou je, zda stanovení povinné minimální výše základního kapitálu je potřeba. U laické veřejnosti přetrvává názor, že čím je vyšší základní kapitál, tím je společnost stabilnější. Praxe ale ukazuje, že tomu tak není a i společnosti s vysokým základním kapitálem se

⁹ Oproti aktivům, které představují majetek, který byl z pasiv obstarán.

¹⁰ blíže viz DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 14 - 15.

¹¹ blíže viz DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 73.

dostávají do platební neschopnosti. V mnoha evropských zemích se již od vysokých minimálních částek základního kapitálu upouští. Příkladem může být německá úprava GmbH.

Novela zákona o společnosti s ručením omezeným (GmbHG) provedená zákonem ze dne 23. října 2008¹² zavedla nový „typ“ společnosti s ručením omezeným a to „Unternehmer-gesellschaft“. Tato společnost nemusí mít v době založení základní kapitál 25 000 € jako „klasická“ společnost s ručením omezeným (GmbH)¹³. Minimální hranice základního kapitálu není stanovena, ovšem s poukazem na § 5 odst. 2 GmbHG¹⁴, který platí i pro „Unternehmer-gesellschaft“, činí 1 €. Tato novela podle T. Möllerse je v zájmu zejména malých podnikatelů (zejména v oblasti služeb), kteří nemají na začátku pro založení „klasické“ GmbH odpovídající kapitál.¹⁵

Také vládní návrh zákona o obchodních společnostech a družstvech¹⁶ (zákon o obchodních korporacích) upouští u společnosti s ručením omezeným od stanovení minimální výše základního kapitálu. V § 149 tohoto vládního návrhu zákona je stanoveno, že výše vkladu činí 1 000 Kč, pokud společenská smlouva nestanoví jinou výši vkladu. O minimální výši základního kapitálu se již nezmiňuje. Z toho lze dovodit, že základní kapitál může být i pouhá 1 Kč, pokud by společnost zakládal jeden společník a ve společenské smlouvě by stanovil výši vkladu na 1 Kč.¹⁷

Nejen jednotlivé státy postupně snižují minimální výši základního kapitálu, ale i Evropská unie zdůrazňuje potřebu neustálého zlepšování podmínek pro podniky na jednotném trhu. Proto Evropská komise vypracovala návrh nařízení Rady o statutu evropské soukromé společnosti. Tímto nařízením má být zavedena nová právní forma evropská společnost, kterou je evropská soukromá společnost. SPE má být společnost, která svojí povahou bude odpovídat SRO, ovšem její základní kapitál bude minimalizován tak, aby tato právní forma byla přístupná hlavně pro malé a střední podniky. Nařízení stanoví minimální základní kapitál

¹² Tento zákon nabyl účinnosti dne 1. listopadu 2008.

¹³ § 5, Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung.

¹⁴ GmbH může být založena jednou osobou a minimální výše jejího vkladu musí činit alespoň 1 €.

¹⁵ blíže viz MÖLLERS, M. J. Thomas. Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG) [online]. Universität Augsburg, 30. října 2008 [cit. 4. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.jura.uni-augsburg.de/fakultaet/lehrstuehle/moellers/materialien/materialdateien/040_deutsche_gesetzgebungsgeschichte/momig/index.html#grundlagen>.

¹⁶ Dostupný na <<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=54677>>.

¹⁷ blíže viz Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o obchodních společnostech a družstvech. Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=54677>>.

ve výši 1 €. Pokud bude toto nařízení v rámci Evropské unie přijato¹⁸, bude přímo použitelné ve všech členských zemích, tedy i v České republice.¹⁹

3.2 Zásady právní úpravy

Mezi zásady, na nichž spočívá česká právní úprava základního kapitálu, lze zařadit zásadu vázanosti základního kapitálu a zásadu zachování základního kapitálu.

Zásada vázanosti základního kapitálu souvisí zejména se zařazením základního kapitálu na pasivní stranu rozvahy. Cílem vázanosti základního kapitálu je, aby byla společnost nezávislá na skutečnostech, které by mohly nastat u jednotlivých společníků, a aby společníci nemohli požadovat vrácení vkladu. Díky vázanosti také nemůže nastat situace, kdy by si společníci rozdělili základní kapitál mezi sebe nebo libovolně měnili jeho výši.

Tato vázanost základního kapitálu vyplývá z právní povahy kapitálových společností, které jsou samostatnými právnickými osobami, podnikají vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, a tedy společníci za závazky společnosti osobně neručí, pouze se na společnosti účastní vkladem.²⁰

Zásada zachování základního kapitálu má zajistit, aby existovala rovnost mezi skutečným majetkem společnosti a číselnou hodnotou základního kapitálu. Zásada se promítá v ustanovení obchodního zákoníku zejména v těchto případech:

- povinnost vytvářet základní kapitál v zákonem stanovené výši, která je určena různě s ohledem na druh společnosti,
- povinnost společníků splatit své vklady minimálně v zákonem stanovené výši před zápisem výše základního kapitálu do obchodního rejstříku (část, která není v době zápisu splacena, musí být následně doplacena, nejpozději v zákonem stanovených lhůtách),
- zákaz vrácení vkladů, prominutí splacení vkladů a započtení vkladové povinnosti na jinou pohledávku, kterou má společník za společností – jako výjimku zákon dovoluje kapitalizaci pohledávek,
- zákaz vyplácení podílů na zisku, pokud by byl snížen majetek, kterým je kryta výše základního kapitálu,
- povinnost tvorby rezervního fondu v zákonem stanovených případech,

¹⁸ Spolková republika Německo ovšem brání přijetí tohoto nařízení kvůli minimální výši základního kapitálu.

¹⁹ blíže viz Návrh nařízení Rady o statutu evropské soukromé společnosti [online]. Eur-lex, 25. června 2008 [cit. 7. prosince 2010]. Dostupné na <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0396:FIN:CS:HTML>>.

²⁰ blíže viz POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva*. Obchodní společnosti a družstva. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 47.

- zákaz nabývání vlastních podílů společnosti kromě zákonem uvedených výjimek,
- povinnost dodržovat zákonem stanovené postupy pro zvyšování a snižování základního kapitálu, včetně speciálních pravidel na ochranu věřitelů,
- zákaz vkladu, který spočívá ve vykonání prací nebo poskytnutí služeb, neboť jejich hodnota je obtížně vyčíslitelná,
- povinnost znaleckého ocenění nepeněžitých vkladů s určitými výjimkami.²¹

3.3 Význam

Význam základního kapitálu je zřetelný právě u kapitálových společností. Společníci těchto společností totiž neručí (AS) nebo ručí pouze v omezené míře a v délce maximálně 5 let (SRO) za závazky svým majetkem, tak jak je tomu u osobních společností. Ztrátové hospodaření společnosti se proto nemůže negativně odrazit do majetkové sféry společníků, čímž vzniká jakoby „neodpovědnost“ společníků za hospodaření společnosti. Povinné vytvoření základního kapitálu pak představuje ochranu třetích osob, které vstupují do právních vztahů s těmito společnostmi. Tento význam základního kapitálu se promítá v jeho garanční funkci, kterou blíže specifikuji v kapitole 3.4.

Základní kapitál tedy představuje vybavenost společnosti vlastními zdroji zabezpečit svůj majetek a garanci pro věřitele, že společnost vlastní alespoň takový majetek, jehož peněžní vyjádření je zachyceno v hodnotě základního kapitálu.²²

3.4 Funkce

Autoři²³ zpravidla uvádí tyto tři funkce základního kapitálu:

- funkce měřítka zisku a ztrát,
- funkce garanční vůči věřitelům a
- funkce míry účasti na společnosti vůči společníkům.

²¹ blíže viz POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 46. PELIKÁNOVÁ, Irena. Doktrína udržení základního jmění a privatizace. *Právní praxe v podnikání*, 1999, č. 7 - 8, str. 1 - 6.

²² blíže viz POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 42, 43.

²³ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 76; DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 16; ELIÁŠ, Karel. Základní jmění společnosti s ručením omezeným a jeho změny. *Právní rádce*, 1996, č. 9, str. 8 - 12; DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 581 - 583; ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 225.

Je možné se setkat i s dalšími funkcemi, které základnímu kapitálu autoři přisuzují. Příkladem může být funkce jakéhosi „startovního“ – jedná se o prostředky, které má společnost v majetku při založení společnosti a které může použít pro podnikatelské aktivity.²⁴

Byť je **funkce měřítka zisku a ztrát** uváděna jako jedna z funkcí základního kapitálu, někteří autoři²⁵ ji následně hodnotí jako problematickou. Uvádí, že k tomu, aby základní kapitál mohl být měřítkem zisku a ztrát je potřeba, aby přistoupila některá další okolnost. Základní kapitál je totiž účtován na straně pasiv stejně jako zisk a ztráta. Zisk a ztráta je rozdíl mezi náklady a výnosy, je tedy hospodářským výsledkem.

Vazba mezi základním kapitálem a ziskem a ztrátou se projeví při ztrátovém nebo naopak ziskovém hospodaření společnosti. Při ztrátě společnosti se může stát, že výše vlastního kapitálu bude nižší než hodnota základního kapitálu. Ztráta společnosti se vždy nemusí projevit v poklesu čistého obchodního majetku, jelikož společnost může mít vysoké kapitálové fondy, fondy ze zisku, popř. nerozdělený zisk z minulých let. Pokud společnost hospodaří tak, že dosahuje zisku, je hodnota vlastního kapitálu vyšší než základního kapitálu. Ovšem vyšší hodnota vlastního kapitálu ještě nemusí nutně znamenat, že společnost dosahuje zisku, ale může být důsledkem tvorby kapitálových fondů.

Novelizacemi obchodního zákoníku došlo k posílení funkce základního kapitálu jako měřítka zisku a ztrát. U SRO je tato funkce vyjádřena tak, že k výplatě zisku nelze použít základního kapitálu, rezervního fondu, ostatních kapitálových fondů ani prostředků, které podle obchodního zákoníku, společenské smlouvy nebo stanov mají být použity k doplnění těchto fondů. U AS se jedná zejména o stanovení, že společnost nesmí rozdělit zisk mezi akcionáře, pokud by byl vlastní kapitál nižší než základní kapitál, zvýšený o zákonem uvedené částky. Dále je představenstvo akciové společnosti povinno svolat VH bezprostředně po té, co zjistí, že celková ztráta společnosti dosahuje poloviny základního kapitálu, pokud tuto ztrátu nelze uhradit z vlastních zdrojů, zejména z nerozděleného zisku, rezervního fondu, emisního ázia nebo ostatních kapitálových fondů nebo fondů ze zisku. Na této valné hromadě musí představenstvo navrhnout zrušení společnosti nebo přijmout jiné opatření.²⁶

Garanční funkce základního kapitálu bývá také nazývána jako míra záruky věřitelům společnosti nebo princip ochrany věřitelů. I tato garanční funkce se jeví jako problematická.

²⁴ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 581 - 582.

²⁵ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 76; DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 16.

²⁶ blíže viz DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 17.

Mohlo by se zdát, že společnost odpovídá za své závazky pouze do výše základního kapitálu. Ve skutečnosti tomu tak není, neboť obchodní zákoník výslovně stanoví, že jak SRO, tak AS odpovídá celým svým majetkem. Tedy pokud je výše obchodního majetku vyšší než základní kapitál odpovídá do hodnoty obchodního majetku, naopak pokud je výše obchodního majetku nižší než základní kapitál, odpovědnost nedosáhne hodnoty základního kapitálu, ale pouze výše obchodního majetku. Dnešní právní úprava v zásadě neomezuje a ani nemůže omezovat²⁷ společnost v nakládání s jejím majetkem, nepředepisuje ani povinnost uhradit ztrátu, popř. snížit základní kapitál. V důsledku toho se může stát, že skutečná aktiva nebudou odpovídat základnímu kapitálu a jeho hodnota uvedená v obchodním rejstříku bude věřitele spíše klamat. Toto je také důvodem, proč obchodní zákoník stanovil povinnost pro společnosti ukládat do sbírky listin obchodního rejstříku výroční zprávy, řádné, mimořádné a konsolidované účetní závěrky, pokud nejsou součástí výroční zprávy. Z těchto údajů potom mohou věřitelé zjistit skutečný stav hospodaření společnosti, tedy jaký je poměr mezi základním kapitálem a obchodním majetkem, a podle toho si zvolit míru zajištění svých pohledávek za společností.

Novely obchodního zákoníku posílily tuto funkci základního kapitálu, kdy zakázaly kapitálovým společnostem aktivity ve prospěch společníků, které by mohly mít za následek způsobení újmy věřitelům, nebo ukládají snížit základní kapitál, pokud bude hodnota vlastního kapitálu nižší než výše základního kapitálu zvýšená o připočitatelnou výši rezervního fondu. U AS se jedná zejména o tyto případy:

- společnost nesmí rozdělit zisk mezi akcionáře, vyplatit tantiému nebo určit podíl na zisku zaměstnanců, pokud je vlastní kapitál nižší než základní kapitál (§ 178 odst. 2 a 5 ObZ),
- společnost nesmí zvýšit základní kapitál z vlastních zdrojů, pokud je vlastní kapitál nižší než základní kapitál (§ 208 odst. 2 ObZ),
- společnost je povinna snížit částku základního kapitálu, pokud disponuje vlastními akciemi nebo zatímními listy, které nezczizila ve lhůtě osmnácti měsíců, resp. tří let. Částka, o kterou je společnost povinna snížit základní kapitál je rovna součtu jmenovitých hodnot vlastněných akcií a zatímních listů. Společnost je povinna snížit základní kapitál i tehdy, vykáže-li v rozvaze vlastní akcie a součet výše základního kapitálu a částek uvedených v § 178 odst. 2 písm. a) a b) ObZ přesáhne hodnotu vlastního kapi-

²⁷ S ohledem na ustanovení čl. 11 odst. 4 usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, podle kterého může být vlastnictví omezeno pouze na základě zákona a za náhradu. Obchodní zákoník takové omezení vlastnictví společností neobsahuje.

tálu, a to nejméně o částku, která se rovná tomuto rozdílu. Pokud společnost tuto povinnost nesplní, může být soudně zrušena s likvidací, a to i bez návrhu (§ 161b odst. 4 ObZ).²⁸

U SRO se jedná o následující případy:

- VH nesmí k výplatě zisku použít základní kapitál (§ 123 odst. 2 ObZ),
- základní kapitál může být zvýšen nejvíce o částku, která činní rozdíl mezi výší vlastního kapitálu a součtem hodnoty základního kapitálu a rezervních fondů (§ 144 ObZ).

Mezi základní funkce základního kapitálu se podle dnešní právní úpravy řadí **funkce míry účasti společníka na společnosti**. U SRO se tato funkce promítá v ustanovení § 114 odst. 1 ObZ, který normuje, že výše obchodního podílu se určuje podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti. Dále stanoví, že určení výše obchodního podílu může být změněno společenskou smlouvou, což představuje oslabení funkce míry účasti společníka na společnosti, neboť si společníci mohou dohodnout výpočet obchodního podílu bez poměru k základnímu kapitálu.²⁹

Tato funkce u AS vyjadřuje, že akcionář se účastní na společnosti v míře, která je určena jmenovitou hodnotou akcie ve vztahu k výši základního kapitálu. Také určitá práva akcionáře jsou odvozena od poměru jmenovité hodnoty akcie k základnímu kapitálu, jedná se například o určení podílu akcionáře na zisku a na likvidačním zůstatku, počet hlasů na VH, rozsah přednostních práv akcionářů a další.³⁰

3.5 Základní kapitál ve společnosti s ručením omezeným

V SRO se základní kapitál vytváří obligatorně, tzn. jednotliví společníci jsou povinni zavázat se ke vkladům do společnosti. Stanovení výše základního kapitálu se řadí k podstatným náležitostem společenské smlouvy, popř. zakladatelské listiny a zapisuje se do obchodního rejstříku. Pokud nebude ve společenské smlouvě (zakladatelské listině) výše základního kapitálu uvedena, stává se smlouva neplatnou.

Základní kapitál společnosti je tvořen souhrnem vkladů jednotlivých společníků, přičemž minimální zákonem stanovená výše základního kapitálu je 200 000 Kč a minimální

²⁸ blíže viz DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 17 - 18.

²⁹ blíže viz DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 77.

³⁰ blíže viz DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 18.

výše vkladu jednoho společníka musí činit alespoň 20 000 Kč³¹. Tato úprava v obchodním zákoníku je kogentní, proto nemůže být dohodou společníků změněna. Maximální hranice základního kapitálu ani jednotlivých vkladů není zákonem omezena, zde záleží na vůli jednotlivých vkladatelů.

Společník se na základním kapitálu může účastnit pouze jedním vkladem, jehož výše může být pro jednotlivé společníky stanovena rozdílně, vždy ale musí být dělitelná na celé tisíce. Celková výše vkladů potom musí odpovídat hodnotě základního kapitálu.³² To ovšem neznamená, že by společník v průběhu trvání společnosti již nemohl převzít závazek vložit vklad. Tento nový vklad se ale připočte k „původnímu“ vkladu a společník se nadále na společnosti účastní pouze tímto jedním vkladem, byť je jeho hodnota nová.³³

3.5.1 Zvýšení základního kapitálu

Pod pojmem zvýšení základního kapitálu se rozumí zvýšení částky základního kapitálu uvedené ve společenské smlouvě nebo zakladatelské listině a v účetnictví společnosti. Zvýšení základního kapitálu je vždy spojeno se změnou výše nebo počtu vkladů společníků do společnosti. Zvýšení základního kapitálu peněžitými vklady je možné pouze tehdy, když jsou dosavadní vklady společníků zcela splaceny. Při zvýšení základního kapitálu nepeněžitými vklady se toto pravidlo neuplatní, a je tedy přípustné i před tímto splacením.³⁴

Zvýšení základního kapitálu lze provést dvěma způsoby, a to ve smyslu:

- efektivního (konstitutivního) zvýšení a
- nominálního (formálního, deklaratorního) zvýšení.

O **efektivní zvýšení** základního kapitálu se jedná v případech, kdy společnost získá nové zdroje financování svého hospodaření, a to od stávajících společníků, kteří zvýší své vklady, nebo od třetích osob, které převezmou závazek poskytnout vklad. Důvodem tohoto zvýšení základního kapitálu může být potřeba dalšího majetku společnosti nebo potřeba snížit její zadluženost.

Nominálním zvýšením základního kapitálu se nezvyšuje čistý obchodní majetek, ale dochází pouze k účetní operaci, při které se mění číselné hodnoty jednotlivých položek (po-

³¹ I nadále se ale mohou objevovat společnosti s ručením omezeným, jejichž základní kapitál této částky nedosahuje. Dřívější právní úprava stanovila minimální hranici základního kapitálu na 100 000 Kč. Přechodná ustanovení zákona č. 370/2000 Sb., kterým byla tato minimální hranice zvýšena, nestanovila povinnost doplnit základní kapitál již existujících společností na novou výši. Budou-li ale tyto společnosti zvyšovat základní kapitál, musí jej zvýšit alespoň na zákonem stanovenou výši, tedy 200 000 Kč.

³² § 109 odst. 2, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³³ blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 366.

³⁴ § 142, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

ložka rezervního fondu nebo zisku se snižuje a naopak položka základního kapitálu se zvyšuje). Při tomto druhu zvýšení základního kapitálu se mění výše vkladů dosavadních společníků, aniž by přebírali nové vklady, tzn. na tomto druhu zvýšení se mohou podílet pouze stávající společníci.

O obou druhích zvýšení základního kapitálu rozhoduje VH dvou třetinovou většinou.³⁵

Pokud se zvyšuje základní kapitál peněžitými vklady, mají stávající společníci ze zákona³⁶ přednostní právo k účasti na zvýšení základního kapitálu. Pokud svého práva využijí, převezmou závazek ke zvýšení základního kapitálu podle poměru svých obchodních podílů. Společenská smlouva ovšem může stanovit i jiný poměr, dokonce může přednostní právo společníků vyloučit. Společenská smlouva, popř. stanovy by také měly stanovit lhůtu, ve které mohou společníci svého přednostního práva využít, není-li takto určena, činí ze zákona jeden měsíc ode dne, kdy se dověděli o usnesení VH o zvýšení základního kapitálu. Společníci se mohou tohoto práva vzdát, a to písemně s úředně ověřeným podpisem nebo ústně na VH. Pokud svého práva nevyužijí, popř. se ho vzdají, může se souhlasem VH kterákoli třetí osoba převzít závazek ke zvýšení základního kapitálu.³⁷

3.5.2 Snížení základního kapitálu

Důvodem pro snížení základního kapitálu mohou být problémy v hospodaření společnosti, kdy se tímto způsobem bude vyrovnávat ztráta, nebo vlastní zdroje financování společnosti jsou příliš vysoké a společnost je uvolňuje ve prospěch společníků, popř. je potřeba vypořádat uvolněný obchodní podíl.³⁸

Stejně jako zvýšení základního kapitálu, lze jeho snížení provést efektivním nebo nominálním způsobem. Dalším dělením může být rozdělení na:

- obligatorní snížení a
- fakultativní snížení.

O **obligatorní snížení** základního kapitálu se jedná v případě, kdy jej přímo předepíše zákon. Jakmile na společnost přejde uvolněný obchodní podíl, je povinna jej převést na společníka nebo třetí osobu, popř. mohou společníci převzít daný obchodní podíl podle pomě-

³⁵ blíže viz DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 479 - 480.

³⁶ § 143, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

³⁷ blíže viz POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 228 - 229.

³⁸ blíže viz POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 230.

ru svých obchodních podílů za úplatu ve výši vypořádacího podílu. Pokud nenastane ani jedna situace, je VH povinna snížit základní kapitál o vklad vystoupivšího společníka.³⁹

Fakultativní snížení základního kapitálu je ponecháno na vůli společníků.

V případě obou druhů snížení základního kapitálu nesmí poklesnout jeho výše pod zákonem stanovenou minimální hranici. Pokud se tak stane, je to důvodem pro zrušení společnosti soudem a jejího nuceného vstupu do likvidace. V daném případě ale musí být vždy podán návrh na zrušení společnosti.⁴⁰

O snížení základního kapitálu rozhoduje VH kvalifikovanou dvoutřetinovou většinou jako je tomu u zvýšení základního kapitálu.⁴¹

Před tím, než soud zapíše novou výši základního kapitálu do obchodního rejstříku, tedy než nastanou právní účinky snížení základního kapitálu, musí být prokázáno tzv. **ediktální řízení**. V tomto řízení jsou jednatelé povinni zveřejnit v Obchodním věstníku rozhodnutí o snížení základního kapitálu a jeho výši do patnácti dnů po jeho přijetí, a to dvakrát po sobě, kdy mezi prvním a druhým uveřejněním musí být dodržen třicetidenní odstup. V oznámení se vyzvou věřitelé společnosti, aby přihlásili své pohledávky v zákonem stanovené lhůtě devadesáti dnů po posledním oznámení. Jedná se pouze o výzvu, tzn. pokud věřitelé své pohledávky nepřihlásí, nemá to za následek zánik jejich pohledávky. Výjimku z povinnosti ediktálního řízení tvoří pouze případ, kdy se jedná o snížení základního kapitálu za účelem úhrady ztráty nebo vytvoření rezervního fondu. Jakmile věřitelé přihlásí své pohledávky, je společnost povinna je uspokojit nebo přiměřeně zajistit.⁴²

3.6 Základní kapitál v akciové společnosti

Výše základního kapitálu v AS je rozvržena na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě, tedy výše základního kapitálu musí odpovídat součtu výše vkladů jednotlivých upisovatelů a současně i součtu jmenovitých hodnot všech akcií společnosti. Minimální výše základního kapitálu je stanovena různě s ohledem na to, jakým způsobem je AS zakládána. Pokud je založena s veřejnou nabídkou akcií, musí její základní kapitál dosahovat minimálně 20 000 000 Kč. Pokud je zakládána bez veřejné nabídky akcií, minimální výše základního

³⁹ § 113 odst. 5 - 6, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ § 68 odst. 6, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ blíže viz DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 500 - 501.

⁴² blíže viz ELIÁŠ, Karel. *Základní jmění společnosti s ručením omezeným a jeho změny*. *Právní rádce*, 1996, č. 9, s. 8 - 12.

kapitálu je potom stanovena na 2 000 000 Kč.⁴³ Některé zvláštní zákony ovšem upravují minimální výši základního kapitálu odchylně a stanoví vyšší hranici. Tak je tomu například u penzijního fondu (minimální výše jeho základního kapitálu činí 50 000 000 Kč, základní kapitál v tomto případě je tvořen pouze peněžitými vklady⁴⁴) nebo u bank (podmínkou pro udělení licence působit jako banka je minimální výše základního kapitálu v hodnotě 500 000 000 Kč, přičemž tato výše musí být tvořena jen peněžitými vklady⁴⁵). Výše základního kapitálu musí být stanovena při založení společnosti v zakladatelské smlouvě nebo listině a také ve stanovách společnosti.

Kromě pojmu základní kapitál se v obchodním zákoníku objevuje i pojem „upsaný základní kapitál“. Pod tímto pojmem se rozumí součet jmenovitých hodnot upsaných akcií bez ohledu na stav výše základního kapitálu v obchodním rejstříku. Hodnota upsaného základního kapitálu může být potom stejná nebo vyšší než hodnota základního kapitálu.⁴⁶

3.6.1 Zvýšení základního kapitálu

Základní kapitál v AS je možné zvýšit pouze zákonem stanoveným způsobem (jedná se o taxativní výčet, tzn. společnost si nemůže sama stanovit, např. ve stanovách, jiný způsob zvýšení základního kapitálu).⁴⁷ Tyto způsoby lze rozdělit na:

- efektivní – zvýšení základního kapitálu upsáním nových akcií (§ 203 – 206 ObZ), podmíněné zvýšení základního kapitálu (§ 207 ObZ) a kombinované zvýšení základního kapitálu (§ 209a ObZ) a
- nominální – zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti (§ 208 – 209 ObZ).

O zvýšení základního kapitálu v zásadě **rozhoduje** valná hromada AS alespoň dvěma třetinami hlasů přítomných akcionářů (pokud AS vydala více druhů akcií, musí být tato většina dosažena u všech druhů akcií). Z této zásady existují dvě zákonné výjimky. Za prvé se jedná o případ, kdy VH pověřila představenstvo, aby rozhodlo o zvýšení základního kapitálu

⁴³ § 162 odst. 3, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁴ § 4 odst. 4, zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ § 4 odst. 1, zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁶ blíže viz DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 13 - 14.

⁴⁷ blíže viz ELIÁŠ, Karel. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 345 - 346.

(toto pověření je ovšem zákonem omezeno časově a co do předmětu). Druhá výjimka se týká jednočlenné společnosti, kdy o zvýšení základního kapitálu rozhoduje jediný akcionář.⁴⁸

Při svolání VH, kde má být rozhodováno o zvýšení základního kapitálu, je potřeba dodržet zákonem stanovené náležitosti pozvánky uvedené v ustanovení § 202 odst. 2 – 4 ObZ.

Při většině způsobů zvyšování základního kapitálu (upsáním nových akcií, podmíněném nebo kombinovaném zvýšení) je potřeba dodržet zákonnou **povinnost dvojího zápisu** do obchodního rejstříku (výjimkou je zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů, kdy není stanovena povinnost prvního zápisu⁴⁹).

První zápis se týká usnesení VH o zvýšení základního kapitálu. Lze hovořit o „předběžné soudní kontrole usnesení VH o zvýšení základního kapitálu, kterou vyžaduje čl. 25 Druhé směrnice. Důvodem této kontroly je předejít tomu, aby nedošlo dodatečně ke zmaření celého procesu zvýšení základního kapitálu, pokud rejstříkový soud zjistí, že usnesení VH o zvýšení základního kapitálu je neplatné a zamítne z tohoto důvodu návrh na povolení zápisu zvýšení základního kapitálu do obchodního rejstříku“.⁵⁰ Návrh na zápis usnesení VH musí podat představenstvo AS ve lhůtě třiceti dnů. Jedná se o lhůtu pořádkovou, tzn. marným uplynutím lhůty neztrácí představenstvo nárok na podání návrhu na zápis usnesení VH, ani to není důvodem pro zamítnutí návrhu na zápis usnesení VH rejstříkovým soudem.⁵¹ Rejstříkový soud zamítne návrh na zápis usnesení VH o zvýšení základního kapitálu pouze tehdy, pokud zjistí, že nejsou splněny obligatorní náležitosti usnesení VH, popř. že usnesení VH je neplatné. Jakmile rejstříkový soud zapíše usnesení VH do obchodního rejstříku, zveřejní ho v Obchodním věstníku.⁵²

Předmětem druhého zápisu do obchodního rejstříku je nová výše základního kapitálu, lze tedy mluvit o „definitivním“ zápisu. Návrh na zápis podává představenstvo. Až tento zápis má konstitutivní účinky, tzn. až tímto zápisem se mění výše základního kapitálu. Zápisem se rovněž ze zákona mění stanovy AS (§ 173 odst. 2 ObZ).⁵³

⁴⁸ blíže viz ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo 3. Akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006, s. 276 - 277.

⁴⁹ Ovšem pokud rozhoduje představenstvo AS o zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti, tak se tato výjimka neuplatní a usnesení se zapisuje do obchodního rejstříku, což vyplývá z ustanovení § 210 odst. 2 ObZ, tzn. daná výjimka se vztahuje pouze na usnesení VH.

⁵⁰ DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl, § 176 až 220zb*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 2509.

⁵¹ blíže viz usnesení Vrečního soudu v Praze ze dne 7. března 2001, sp. zn. 7 Cmo 33/2001.

⁵² DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl, § 176 až 220zb*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 2509.

⁵³ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 363.

3.6.2 Snížení základního kapitálu

Stejně jako u SRO lze snížení základního kapitálu v AS rozdělit na obligatorní a fakultativní. O **obligatorní** se jedná v případě, kdy společnost nabyla vlastní akcie a nezczizila je v zákonem stanovených lhůtách, nebo kdy společnost vykáže v rozvaze vlastní akcie a výše jejího základního kapitálu po připočtení určených položek [§ 178 odst. písm. a) a b) ObZ] přesáhne hodnotu vlastního kapitálu, popř. povinnost snížit základní kapitál stanoví zvláštní zákon. Pokud společnost nesplní povinnost snížit základní kapitál, může ji soud i bez návrhu zrušit a nařídit její likvidaci.⁵⁴ O **fakultativní** snížení se jedná ve všech ostatních případech.

Obdobně jako při zvyšování základního kapitálu, lze snižování rozdělit na nominální a efektivní. Toto rozlišení vychází ze skutečnosti, zda se snížením základního kapitálu klesá i hodnota čistého obchodního majetku a vlastního kapitálu společnosti.⁵⁵

Obchodní zákoník rozlišuje čtyři, resp. pět způsobů snížení základního kapitálu:

- využití vlastních akcií, zatímních listů a poukázek na akcie,
- snížení jmenovité hodnoty akcií nebo zatímních listů,
- vzetí akcií z oběhu, a to na základě losování, nebo na základě veřejného návrhu smlouvy,
- upuštění od vydání akcií.

Jaký způsob snížení základního kapitálu AS zvolí, závisí na úvaze VH. Výjimkou z tohoto pravidla je ovšem skutečnost, kdy společnost ze zákona primárně použije ke snížení základního kapitálu vlastní akcie, zatímní listy a poukázky na akcie.⁵⁶

Pravomoc rozhodnout o snížení základního kapitálu je svěřena pouze VH⁵⁷. Pozvánka nebo oznámení, které se týkají svolání VH, musí obligatorně obsahovat náležitosti uvedené v ustanovení § 212 ObZ (jedná se o stejné náležitosti, které musí mít i usnesení VH o snížení základního kapitálu). VH o snížení základního kapitálu rozhoduje kvalifikovanou většinou, kdy s usnesením musí vyslovit souhlas alespoň dvě třetiny hlasů přítomných akcionářů (pokud AS vydala více druhů akcií, vyžaduje se kvalifikovaná většina u každého druhu akcií).

⁵⁴ § 161b odst. 4 a § 161c odst. 2, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ blíže viz ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo 3. Akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006, s. 276 - 294.

⁵⁶ blíže viz DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 936.

⁵⁷ Podle zvláštního zákona může o snížení rozhodnout i někdo jiný než orgán dané AS – např. ČNB podle ZB.

Obdobně jako při zvyšování základního kapitálu se uplatní **povinnost dvojího zápisu** do obchodního rejstříku. Nejdříve se zapisuje záměr snížit základní kapitál (usnesení VH o snížení základního kapitálu) a následně se zapíše nová výše základního kapitálu.⁵⁸

„V souvislosti se snížením základního kapitálu klesá vybavenost společnosti vlastními zdroji a vzrůstá riziko pro věřitele“.⁵⁹ Tedy z důvodu **ochrany věřitelů** obchodní zákoník stanoví pro AS povinnost informační a publikační povahy, povinnost zajišťovací⁶⁰ a vznik zákonného ručení členů představenstva.

Projevem informační povinnosti je závazek dvojího zápisu do obchodního rejstříku, dále závazek písemně obeznámit všechny známé věřitele se snížením základního kapitálu a nakonec závazek dvojího zveřejnění usnesení VH v Obchodním věstníku.

Projevem zajišťovací povinnosti je závazek vyzvat v oznámení nebo zveřejnění věřitele, aby přihlásili pohledávky, které mají vůči AS. Zároveň mají věřitelé právo v devadesátidenní lhůtě požadovat dostatečné zajištění svých dosud nesplatných pohledávek. Nedojde-li k dohodě o způsobu zajištění, rozhodne o něm soud, který přihlédne k výši a druhu pohledávky.⁶¹

V neposlední řadě je nutno dodat, že AS je při rozhodování o snížení základního kapitálu limitována zákonem stanovenou minimální výší základního kapitálu. AS, jejíž základní kapitál nedosahuje minimální výše základního kapitálu, nemůže platně rozhodovat o snížení základního kapitálu.⁶²

⁵⁸ blíže viz ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo 3. Akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006, s. 276 - 296.

⁵⁹ POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2009, s. 1043.

⁶⁰ Tyto povinnosti ochrany věřitelů se nepoužijí při snižování základního kapitálu podle ustanovení § 216a odst. 1 a § 216c ObZ.

⁶¹ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 373.

⁶² DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl, § 176 až 220zb*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 2645 - 2646.

4. VKLAD

V této kapitole nejdříve vymezím pojem „vklad“, tak jak jej chápe náš právní řád. Následně se budu zabývat vymezením pojmu vklad z několika hledisek, a to vklad jako označení pro vkladovou povinnost, vklad jako součást základního kapitálu a vklad jako označení pro předmět vkladu. V závěru této kapitoly se budu věnovat nejdůležitějšímu rozlišení vkladu, a to vkladu peněžitému a nepeněžitému. V úplném závěru kapitoly nastíním splácení vkladů.

4.1 Pojem

Vklad jakožto další ekonomický pojem uvedený v obchodním zákoníku je používán v několika významech:

- 1) legislativní zkratka pro peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do základního kapitálu společnosti (§ 58 odst. 1 ObZ),
- 2) vklad společníků jako souhrn peněžních prostředků nebo jiných penězi ocenitelných hodnot, které se určitá osoba zavazuje vložit do společnosti za účelem nabytí nebo zvýšení účasti ve společnosti (§ 59 odst. 1 ObZ),
- 3) vklad v rámci úpravy smlouvy o tichém společenství (§ 673 a násl. ObZ),
- 4) vklad v rámci úpravy smlouvy o běžném a vkladovém účtu (§ 708 a násl. ObZ).

Pojetí vkladu ve významu sub 2) lze dále rozlišit na vklad jakožto označení pro předmět vkladu a vklad jako označení pro vkladovou povinnost společníka.

Pojem vklad je také definován v ZB jako svěřené peněžní prostředky, které představují závazek vůči vkladateli na jejich výplatu.⁶³ Dále pojmu vklad užívá občanský zákoník, aniž by tento pojem blíže specifikoval.⁶⁴

V dalším výkladu se zaměřím pouze na pojem vkladu tak, jak jej chápe obchodní zákoník v rámci úpravy obchodních společností (§ 59 a násl. ObZ).⁶⁵

Vklad je v obchodním zákoníku charakterizován dvěma základními znaky:

- 1) vklad je spojen se základním kapitálem společnosti, neboť základní kapitál je tvořen souhrnem všech vkladů,
- 2) vklad je určující pro nabytí obchodního podílu společníka na společnosti a také pro určení jeho velikosti.⁶⁶

⁶³ § 1 odst. 2 písm. a) , zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁴ blíže viz DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 78.

⁶⁵ Je potřeba poznamenat, že pojetí vkladu ve smyslu § 59 ObZ se nevztahuje na vklad v rámci smlouvy o tichém společenství (§ 673 a násl. ObZ).

Z teoretického hlediska lze vklady **rozdělit** podle určitých kritérií do několika skupin. Podle toho jestli je dána zákonná vkladová povinnost na vklady obligatorní a fakultativní. O obligatorní vklad se jedná v případě, že účast na společnosti je ze zákona podmíněna vkladem. Obligatorní vklady jsou v SRO, AS a na straně komanditistů v komanditní společnosti. Fakultativním vkladem je potom takový vklad, který vkládá společník do společnosti, aniž by zákon podmiňoval jeho účast na společnosti tímto vkladem. Fakultativní vklad je ve veřejné obchodní společnosti a na straně komplementářů v komanditní společnosti.

Z dalšího teoretického hlediska podle způsobu poskytnutí předmětu vkladu do společnosti, lze vklady třídit na vklady poskytované **quod dominium** a vklady poskytované **quod usum**. Vklady poskytované quod dominium jsou takové vklady, jejichž vlastníkem se stává společnost při jejím vzniku. Vklady poskytované quod usum jsou potom takové vklady, kdy společnost nenabývá vlastnické právo, ale je pouze oprávněna k užívání předmětu vkladu. Toto rozlišení z hlediska vkladu do obchodních společností⁶⁷ ale ztrácí na významu, neboť vklady, které by byly poskytované quod usum, jsou vkládány nikoli jako statek poskytnutý k užívání, ale jako užívací právo.⁶⁸

Posledním a také nejdůležitějším dělením vkladů je obchodním zákoníkem dané⁶⁹ rozlišení na vklady peněžité a vklady nepeněžité. Bližší interpretace vkladů peněžitých v kapitole 4.5 a vkladů nepeněžitých v kapitole 4.6.

4.2 Vklad jako vkladová povinnost

Vkladová povinnost, též nazývaná ilace⁷⁰, tvoří obsah synallagmatického závazkového právního vztahu mezi společníkem a společností. Tento termín představuje povinnost zakladatele nebo společníka převést majetek, který tvoří předmět vkladu, do vlastnictví společnosti, do které je vklad vkládán.⁷¹ Ilacní povinnost lze tedy rozdělit do dvou fází – na povinnost upisovací a povinnost uhrazovací. První fázi tvoří povinnost vkladatele vložit do společnosti určitý majetek. Druhá fáze je potom tvořena předáním a převedením předmětu vkladu na

⁶⁶ blíže viz POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 21.

⁶⁷ Toto rozlišení může platit pro vklady poskytnuté na základě smlouvy o tichém společenství podle § 673 a násl. ObZ.

⁶⁸ blíže viz ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 397.

⁶⁹ § 59 odst. 1, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektum, 1997, s. 105. DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 173. DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 186.

⁷¹ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 173.

společnost. Tyto dvě fáze jsou vzájemně podmíněné, až po realizaci obou fází lze hovořit o dokončeném procesu ilace (ilace je perfektní, bezvadná).⁷²

Vkladová povinnost je v kapitálových společnostech povinností vyplývající přímo ze zákona (§ 105 odst. 1 ObZ pro SRO, § 154 odst. 1 ObZ pro AS), tudíž není možné se jí zprostit na základě projevu vůle společníka nebo společnosti. Zákon tuto povinnost konstruuje s ohledem na neexistenci neomezeného ručení společníků SRO a AS. Prostřednictvím vkladové povinnosti je tedy zajištěn vznik majetku společnosti, kterým potom odpovídá za porušení svých závazků.⁷³

Ovšem ne každá povinnost společníka vložit majetek do společnosti je také vkladovou povinností. V tomto ohledu lze rozlišit vkladovou povinnost v nejširším slova smyslu a v užším slova smyslu.

Vkladová povinnost v nejširším slova smyslu je vyjádřením pro povinnost poskytnout jakékoli plnění společníka (popř. budoucího společníka) vůči společnosti. Jedná se o kterýkoli smluvní vztah mezi společností a společníkem, tedy např. smlouvu kupní, smlouvu o dílo, licenční smlouvu atd. Předmět těchto smluvních povinností může představovat majetek společnosti, ale ne vždy je zahrnut do základního kapitálu.

Vkladová povinnost v užším slova smyslu představuje právní vztah mezi společností a společníkem, jehož obsahem je společníkův závazek poskytnout společnosti zdroje vlastního financování jejího majetku. Souhrn vkladů v tomto pojetí potom představuje základní kapitál.⁷⁴ V dalším textu se budu zabývat pojetím vkladu v tomto užším smyslu slova.

Důvodem **vzniku vkladové povinnosti** společníka mohou být následující právní skutečnosti⁷⁵:

- společenská smlouva při založení SRO,
- zakladatelská listina u jednočlenné SRO,
- zakladatelská smlouva u jednočlenné AS,
- prohlášení upisovatelů v listině upisovatelů,
- dohoda akcionářů podle ustanovení § 205 ObZ,
- prohlášení o převzetí nových vkladů společníky nebo třetími osobami.⁷⁶

⁷² blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 186.

⁷³ blíže viz POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář, I. díl*. ????. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2009, s. 287.

⁷⁴ blíže viz POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 21.

⁷⁵ Jedná se o právní skutečnosti, na základě kterých dochází ke vzniku společnosti, popř. ke zvýšení základního kapitálu již existující společnosti

Jak uvádí J. Pokorná „vždy je ovšem potřeba projevu vůle společníků, kteří se zavazují poskytnout nový vklad za trvání společnosti, nebo potencialních společníků při konstituování společnosti“.⁷⁷

Obsahem závazkového právního vztahu jsou jednotlivá práva a povinnosti společníka a společnosti. Společník má povinnost poskytnout předmět vkladu, společnost pak povinnost řádně splacený vklad přijmout. Společníkovi vzniká právo na obchodní podíl společnosti, jehož obsahem jsou majetková (právo na podíl na zisku, na likvidačním zůstatku, vypořádací podíl) a nemajetková práva (právo podílet se na řízení společnosti). Věcné protiplnění ovšem společnost společníkovi neposkytuje.⁷⁸

Zánik vkladové povinnosti může způsobit kterákoli právní skutečnost způsobující zánik závazkového právního vztahu. Ovšem na prvním místě by měl tento závazek zaniknout splněním, proto se jím budu dále zabývat detailněji.

Splnění vkladové povinnosti obchodní zákoník označuje jako splacení vkladu. To je potom obecně upraveno v ustanovení § 60 ObZ, speciálně pak pro SRO v ustanovení § 113 ObZ, pro AS v ustanovení § 168 a § 177 ObZ. Splácení vkladů blíže interpretuji v kapitole 4.7.

Pokud je společník v **prodlení se splněním vkladové povinnosti**, může společnost využít několikero nástrojů, které jí umožňuje ObZ. Některé nástroje jsou společné jak pro SRO, tak pro AS, některé nástroje jsou specifické pro daný druh společnosti.

Prvním nástrojem postihu společným pro obě kapitálové společnosti je možnost uložit sankci. Touto sankcí je povinnost platit úrok z prodlení v zákonem stanovené výši 20 %, pokud společenská smlouva SRO nebo stanovy AS nestanoví jinak.⁷⁹ Společenská smlouva (stanovy) může tento úrok zvýšit nebo snížit, popř. jej úplně vyloučit. Při stanovení vyšší úrokové sazby je potřeba se řídit zásadou poctivého obchodního styku.

⁷⁶ blíže viz LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Vybrané základní pojmy a instituty obchodního práva*, I. díl - Obecná ustanovení obchodního zákoníku a obchodní společnosti. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 66. FALDYNA František. *Obchodní zákoník s komentářem, I. díl*. 1. vydání, Praha: CODEX Bohemia s.r.o., 2000, s. 167. POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 28.

⁷⁷ POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 28.

⁷⁸ blíže viz PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 59 odst. 1 zák. č. 513/1991 Sb. *ASPI*, 1998. Shodně POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 30.

⁷⁹ § 113 odst. 2, § 177 odst. 2, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Dalším nástrojem je možnost vyloučit společníka, který je v prodlení se splacením vkladu, v tzv. kadučním řízení.⁸⁰ Toto řízení je rozdílně upraveno pro SRO⁸¹ a pro AS⁸².

Před vyloučením společníka ze SRO v kadučním řízení je potřeba jej uvědomit, aby splatil vklad ve lhůtě uvedené ve výzvě, jinak bude vyloučen ze společnosti. Dodatečná lhůta pro splacení vkladu musí být minimálně tři měsíce. Zákon nestanoví, v jaké formě musí být výzva učiněna, proto postačí i forma ústní. Podle mého názoru by ale měla být učiněna písemně, a to pro případné snazší dokázání učinění výzvy. Myslím si, že je vhodné upravit formu výzvy ke splacení vkladu ve společenské smlouvě. Pokud společník vklad nesplatí ani v dodatečné lhůtě, může jej společnost vyloučit. O vyloučení rozhoduje VH prostou většinou hlasů společníků, pokud společenská smlouva nepožaduje jiný počet hlasů. Společník, o jehož vyloučení valná hromada rozhoduje, je ze zákona vyloučen z hlasování. Ačkoliv se rozhodnutím VH snižuje počet společníků ve společnosti, nejedná se podle ustanovení § 141 odst. 1 ObZ o rozhodování o změně společenské smlouvy. O daném rozhodnutí však musí být pořízen notářský zápis. Jednatel je následně povinen vyhotovit úplné znění společenské smlouvy a uložit jej do sbírky listin příslušného rejstříkového soudu.⁸³

V AS před vyloučením akcionáře ze společnosti, je potřeba jej upozornit na povinnost splatit emisní kurz akcie. Ani pro AS není upravena forma této výzvy. Dodatečná lhůta pro splacení by měla být určena stanovami. Pokud lhůta takto určená není, činí ze zákona šedesát dní od doručení výzvy. Pokud akcionář nesplatí emisní kurz akcie ani v dodatečné lhůtě, vyloučí jej představenstvo ze společnosti. Představenstvo rozhoduje většinou hlasů všech členů, pokud stanovy nestanoví většinu jinou. Zatímní list vyloučeného akcionáře prohlásí představenstvo za neplatný. Pokud došlo k vyloučení upisovatele ze společnosti na základě kadučního řízení, neznamená to automaticky, že přestává být akcionářem společnosti. Kaduční řízení se totiž týká pouze dosud nesplacených splatných emisních kurzů akcií. Pokud má vyloučený upisovatel další akcie, u nichž není v prodlení s jejich splacením, je akcionářem společnosti z titulu vlastnictví těchto akcií. Na základě kadučního řízení přestává být upisovatel akcionářem společnosti pouze za předpokladu, že se kaduční řízení týkalo všech jeho akcií.⁸⁴

⁸⁰ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 186 - 187.

⁸¹ § 113 odst. 3 - 4, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸² § 177 odst. 3 - 6, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 378 - 379.

⁸⁴ blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 584.

Posledním nástrojem postihu při prodlení vkladatele společným jak pro SRO, tak pro AS je možnost podat žalobu na společníka, který je v prodlení se splacením vkladu. V SRO má tuto možnost nejen společnost, ale kterýkoli její společník za předpokladu, že splacení vkladu nevymáhá jednatel nebo jestliže VH nerozhodla o vyloučení společníka, který je v prodlení.⁸⁵ V AS může podat žalobu představenstvo společnosti, a to z vlastního podnětu, nebo na výzvu minoritních akcionářů. Pokud představenstvo této výzvě bez zbytečného odkladu nevyhoví, mohou minoritní akcionáři danou žalobu podat sami.⁸⁶

Specifickým nástrojem postihu společníka s prodlením se splacením vkladu v SRO je možnost za zákonem stanovených podmínek takovou společnost zrušit na základě rozhodnutí soudu. Soud zruší společnost a nařídí její likvidaci i bez návrhu, pokud se spojily obchodní podíly v rukou jediného společníka a ten ve lhůtě tří měsíců nesplatil všechny peněžité vklady nebo nepřevedl část obchodního podílu na jinou osobu.⁸⁷ Než soud o zrušení společnosti z daného důvodu rozhodne, má ze zákona povinnost společníkovi stanovit dodatečnou lhůtu k odstranění důvodu zrušení společnosti. Pokud dojde ke splacení peněžitých vkladů nebo převodu části obchodního podílu na jinou osobu v této dodatečné lhůtě, soud již nemůže společnost zrušit.

Nástroji specifickými pro AS je možnost snížit základní kapitál upuštěním od vydání akcií v rozsahu, v jakém jsou upisovatelé v prodlení se splacením jmenovité hodnoty akcií⁸⁸ a sistace hlasovacího práva akcionáře, který je v prodlení se splacením akcií⁸⁹.

4.3 Vklad jako součást základního kapitálu

Na tomto pojetí vkladu je zřejmá jeho vazba a vztah k základnímu kapitálu. Jak jsem již uvedla výše, základní kapitál je peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů všech společníků do základního kapitálu společnosti. Jelikož základní kapitál se v bilanci společnosti objevuje na straně pasiv, nemůže být jeho hodnota tvořena souhrnem aktiv (tedy pojetí vkladu jako označení pro předmět vkladu). Proto se zde objevuje pojetí vkladu jako pasiva.⁹⁰

⁸⁵ blíže viz DVORÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 186 - 187.

⁸⁶ § 182 odst. 2, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁷ § 119, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁸ § 213d, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁹ § 186c odst. 2 písm. a), zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁰ blíže viz DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 79.

Jak uvádí J. Pokorná „vklady v tomto pojetí představují zdroje financování potřeb společnosti a ve věcném vyjádření tvoří majetek, který by společnost měla mít k dispozici a jehož hodnota odpovídá peněžnímu vyjádření souhrnu vkladů“.⁹¹

U AS se vklad označuje jako jmenovitá hodnota akcie.

Podle odborné literatury⁹² jsou charakteristickými rysy vkladu jako součástí základního kapitálu následující body:

- výše vkladu musí být vyjádřena v jednotkách české měny,
- každý společník se na základním kapitálu společnosti podílí vkladem (u AS akcií a její jmenovitou hodnotou),
- výše vkladu musí být po celou dobu trvání společnosti minimálně v zákonem stanovené částce, tj. u SRO 20 000 Kč a minimální výše základního kapitálu 200 000 Kč, u AS není stanovena minimální jmenovitá hodnota akcie, ovšem základní kapitál musí být minimálně 20 000 000 Kč a 2 000 000 Kč,
- součet výše vkladů musí být roven výši základního kapitálu společnosti,
- u SRO musí být výše vkladu dělitelná tisícem, u AS tento požadavek není stanoven,
- u SRO může být výše jednotlivých vkladů různá, u AS může být různá jmenovitá hodnota akcie, pokud zákon nestanoví jinak,
- výše vkladu je obligatorní součástí společenské smlouvy (u AS i stanov) a zapisuje se do obchodního rejstříku,
- u SRO je výše vkladu rozhodná pro velikost obchodního podílu, pokud společenská smlouva nestanoví jinak, u AS jmenovitá hodnota akcie určuje podíl na zisku, na likvidačním zůstatku apod.,
- výše vkladu je rozhodná pro určení počtu hlasů při hlasování na VH,
- u SRO se společník na společnosti účastní pouze jedním vkladem, u AS má akcionář tolik vkladů, kolik má akcií.

4.4 Vklad jako označení pro předmět vkladu

Vklad v tomto pojetí vychází z dikce zákona, který vkladem označuje majetek, který je vkládán do společnosti za účelem nabytí účasti ve společnosti nebo zvýšení jeho účasti na

⁹¹ POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva*. Právnícké osoby jako podnikatelé. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 36.

⁹² MIRČEVSKÁ, Dalimila. Nepeněžní vklady do kapitálových společností. *Daně a finance*, 2008, č. 7 - 8, s. 13. DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 81.

společnosti⁹³. Vklad je v tomto případě „chápán jako aktivum, jako určitá majetková hodnota“.⁹⁴

Majetek, který má představovat vklad do společnosti, musí splňovat následující znaky:

- 1) způsobilost být vkladem,
- 2) ocenitelnost,
- 3) převoditelnost,
- 4) účel převodu.⁹⁵

Způsobilým předmětem vkladu jsou „ty statky, které mohou být předmětem soukromoprávních vztahů“⁹⁶. Jelikož obchodní zákoník neupravuje způsobilost být předmětem obchodněprávních vztahů, je potřeba podle ustanovení § 1 odst. 2 ObZ použít občanský zákoník. Ten předmět vymezuje tak, že jím je věc, práva nebo jiné majetkové hodnoty, pokud to jejich povaha připouští.⁹⁷ „Za věc v právním smyslu se potom považují jakékoli ovladatelné hmotné předměty nebo přírodní síly, které obojí slouží potřebám lidí, tedy mají užitnou hodnotu“⁹⁸. Při aplikaci OZ na vymezení předmětu vkladu lze dospět k závěru, že předmětem vkladu mohou být peníze, věci movité, věci nemovité, pohledávky, popř. jiné penězi ocenitelné hodnoty.

Předmětem vkladu nemohou být statky, které nejsou způsobilým předmětem soukromoprávních vztahů, pohledávky, které podle ustanovení § 525 OZ nelze postoupit jiné osobě, jiné nepřevoditelné majetkové hodnoty (např. osobní práva autorská, právo na ochranu osobnosti podle § 11 a násl. OZ, právo na starobní důchod ze státního důchodového systému podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů) ani obchodní jméno, pokud není současně převáděn také podnik, popř. část podniku za splnění podmínky, že zbylou část podniku nebude vkladatel provozovat pod převáděným obchodním jménem (§ 11 odst. 4 ObZ). Některé zvláštní právní předpisy tento výčet dále rozšiřují pro určité podnikatelské subjekty (např. do tuzemské pojišťovny nelze vkládat nepeněžité vklady⁹⁹; pokud má banka základní kapitál ve výši 500 000 000 Kč, musí být tvořen pouze peněžitými vklady¹⁰⁰).

⁹³ § 59 odst. 1, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 78.

⁹⁵ blíže viz ⁹⁵ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 83.

⁹⁶ ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 397.

⁹⁷ § 118, zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁸ ŠVESTKA, Jirí a kol. *Občanský zákoník I. § 1 - 459. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 581.

⁹⁹ § 18 odst. 5, zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁰ § 4 odst. 1, zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

Vkladem také nemohou být pohledávky společníka za společností, pokud zákon nestanoví jinak.¹⁰¹

Při posuzování, zda konkrétní statek, který chce vkladatel vložit do společnosti, je způsobilý předmět vkladu, je potřeba brát také v úvahu případná zákonná, smluvní nebo úředním rozhodnutím daná omezení.¹⁰² Příkladem takového omezení může být vklad nemovitosti, která je v podílovém spoluvlastnictví. Tímto omezením se také zabýval Nejvyšší soud ČR. Žalovaná v tomto případě vložila část nemovitosti do již existující SRO, aniž by předtím nabídla tuto část druhému spoluvlastiteli dané nemovitosti. Žalobkyně se domáhala zrušení takového převodu z toho důvodu, že nemohla využít svého předkupního práva. Nejvyšší soud dal žalobkyni za pravdu a uvedl, že „...vklad podílu na nemovitosti má povahu převodu spoluvlastnického podílu ve smyslu § 140 OZ, proto se na tuto formu převodu uplatní předkupní právo. Pokud spoluvlastník vloží svůj spoluvlastnický podíl k nemovitosti do obchodní společnosti, aniž by spoluvlastnický podíl nabídl k odkoupení ostatním spoluvlastníkům, porušil svou právní povinnost, která mu vyplývá z předkupního práva ostatních spoluvlastníků“.¹⁰³

Ocenitelnost se rozumí, že hodnotu předmětu vkladu lze vyjádřit v penězích.¹⁰⁴

U peněžitých vkladů ocenění jejich hodnoty v praxi nečiní obtíže, neboť se jedná o nominální výši částky, kterou společník vkládá do společnosti. Pokud je peněžní vklad vkládán v jednotkách zahraniční měny, je potřeba, aby byl stanoven korunový ekvivalent poskytnuté částky.¹⁰⁵ Problémem se může stát, jaký použít kurz pro přepočtení zahraniční měny na českou. Tuto záležitost obchodní zákoník neupravuje, proto by si ji měl upravit vkladatel se společností smluvním ujednáním. V úvahu přicházejí dva kurzy – za prvé pevný kurz stanovený pro určité období, kterým může být rok, měsíc nebo čtvrtletí, za druhé aktuální kurz vyhlášený ČNB.¹⁰⁶

U nepeněžitých vkladů je otázka ocenění poněkud složitější. Sám obchodní zákoník upravuje určení hodnoty nepeněžitého vkladu v ustanovení § 59 odst. 3 ObZ. Ocenění nepe-

¹⁰¹ blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 228.

¹⁰² blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 334 - 335.

¹⁰³ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2001, sp. zn. 22 Cdo 1143/2000.

¹⁰⁴ blíže viz ELIÁŠ, Karel. K některým sporným otázkám souvisejícím s vklady do obchodních společností. *Právní praxe v podnikání*, 1996, č. 2, s. 1.

¹⁰⁵ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 333. Shodně POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2009, s. 289.

¹⁰⁶ blíže viz DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 85.

něžitého vkladu provádí znalec (blíže k postupu jmenování znalce v kapitole 4.6.1). Postupuje při tom podle zákona č. 36/1997 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů, vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů a podle ustanovení obchodního zákoníku o oceňování nepeněžitých vkladů. Při oceňování nepeněžitého vkladu používá znalec určité oceňovací metody, které následně musí uvést ve svém posudku. Z dikce ustanovení § 59 odst. 4 písm. b) ObZ vyplývá, že tyto metody musejí být použity nejméně dvě, neboť zákonodárce použil množného čísla („použité způsoby ocenění“). Tento závěr lze dovodit i ze znění čl. 10 bodu 2. Druhé směrnice, na jejímž základě bylo novelizováno ustanovení § 59 ObZ. Tento článek taktéž uvádí množné číslo („postupy přijatého ocenění“).¹⁰⁷ Při používání metod ocenění je vhodné použití tržních metod, neboť „by mělo vyjádřit, kolik by společnost musela zaplatit za pořízení takového majetku a na druhé straně kolik by mohli věřitelé získat zpeněžením předmětu vkladu jeho prodejem“.¹⁰⁸ Znalec by měl ve svém posudku uvést, jak ocenil předmět vkladu za použití jednotlivých metod a následně určit výslednou částku ocenění nepeněžitého vkladu s odůvodněním, jakou váhu jednotlivým metodám přiznal. Při určení této výsledné částky se nepoužije aritmetický průměr částek z jednotlivých metod ocenění.¹⁰⁹ Je potřeba dodat, že na ocenění se nepoužije zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Hlavním argumentem zde je to, že na něj obchodní zákoník neodkazuje, a dále že použití administrativních metod ocenění by bylo v rozporu s účelem ocenění nepeněžitého vkladu. K opačnému názoru došel I. Koblíha ve svém komentáři k obchodnímu zákoníku¹¹⁰, ovšem s tímto názorem se neztotožňují.

Majetek, který je do společnosti vkládán, musí být **převoditelný** do majetkové sféry jiné osoby. Tento předpoklad přímo vyplývá z obchodního zákoníku, neboť je potřeba předmět vkladu vložit do společnosti, tedy převést předmět vkladu z majetku společníka do majetku společnosti.¹¹¹

Podmínka převoditelnosti nebude splněna u těch vkladů, které jsou závislé na osobě vkladatele. Převoditelnost některého majetku je také omezena přímo Listinou, která v čl. 11 odst. 2 stanoví, že některý majetek může být pouze ve vlastnictví státu, obce nebo určených

¹⁰⁷ blíže viz PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 59 odst. 4 zák. č. 513/1991 Sb. *ASPI*, 1998.

¹⁰⁸ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 93.

¹⁰⁹ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl, § 1 - § 92e*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 376.

¹¹⁰ blíže viz KOBLIHA, Ivan a kol. *Obchodní zákoník úplný text s komentářem*. Praha: Linde Praha a. s., 2006, s. 154.

¹¹¹ blíže viz DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 83.

právníků osob. O který majetek se jedná, potom určují jednotlivé zákony. Příkladem může být ustanovení § 5 odst. 2 HorZ, který stanoví, že nerostné bohatství na území České republiky je ve vlastnictví České republiky.¹¹²

Majetek, který tvoří předmět vkladu, musí být **převáděn za účelem** nabytí nebo zvýšení účasti na společnosti. Při vkládání majetku do společnosti je proto rozhodující úmysl vkladatele. Pokud úmysl nebude směřovat k nabytí nebo zvýšení účasti na společnosti, nemůže se jednat o vklad. V případě, že osoba vkládá do společnosti majetek dříve, než se zaváže ke vkladu, může se tento majetek stát později vkladem za předpokladu, že v době převodu majetku na společnost byl vyjádřen úmysl vložit tyto hodnoty jako budoucí vklad za účelem nabytí nebo zvýšení účasti na společnosti. Pokud by ovšem ke vzniku vkladové povinnosti v budoucnu nedošlo, musela by společnost tyto hodnoty vkladateli vrátit, jinak by se jednalo o bezdůvodné obohacení.¹¹³

4.5 Peněžítý vklad

Peněžítý vklad je souhrnem peněžítých prostředků¹¹⁴. Peněžítým vkladem tedy mohou být pouze peníze jako platidlo. Peníze mohou mít formu jak hotovostní tak bezhotovostní, v české i zahraniční měně. Co se týče zahraniční měny, musí se jednat o měnu platnou. Požadavek volné směnitelnosti měny není obchodním zákoníkem stanoven. Pokud je vkládán vklad v zahraniční měně, je potřeba jej přepočíst na českou měnu.¹¹⁵ Toto je odůvodněno ustanovením § 59 odst. 1 ObZ, který stanoví povinnost vyjadřovat základní kapitál (jehož součástí jsou vklady) v české měně.

Peněžítým vkladem není směnka, šek ani peněžítá pohledávka, byť představují titul pro peněžíté plnění a jsou ohodnoceny nominální hodnotou. V uvedeném případě se jedná o vklady nepeněžíté. Peněžítým vkladem může být pouze přímo určená peněžní částka.¹¹⁶ Směnka nebo šek by mohly být peněžítým vkladem za předpokladu, že by se jejich prostřednictvím plnil peněžítý závazek společníka.¹¹⁷

¹¹² blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 334.

¹¹³ blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 228 - 229.

¹¹⁴ § 59 odst. 1, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁵ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 508.

¹¹⁶ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 23.

¹¹⁷ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl, § 1 - § 92e*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 358.

4.6 Nepeněžitý vklad

Z legální definice nepeněžitého vkladu vyplývá, že se jedná o jiné penězi ocenitelné hodnoty. Nepeněžitý vklad, jinak také nazývaný aport¹¹⁸, lze rozdělit na vklady hmotné (movité a nemovité věci) a vklady nehmotné (práva a jiné majetkové hodnoty).

Aby mohly být jiné penězi ocenitelné hodnoty vloženy do společnosti jako nepeněžitý vklad, musejí splňovat podmínku **hospodářské využitelnosti** ve vztahu k předmětu podnikání společnosti. Hospodářskou využitelností se rozumí skutečnost, že sama kapitálová společnost může předmět vkladu využít k vlastní činnosti, bez ohledu na to, zda jej využije přímo při podnikatelské činnosti (např. výrobní prostředky, prostředky k zabezpečování služeb), nebo k zabezpečení chodu společnosti (např. budova, kde bude sídlo společnosti, výrobní haly, provozovny apod.). Podmínku hospodářské využitelnosti by tedy nesplnil takový předmět vkladu, který by společnost v nezměněném stavu prodala a využila prostředky této směny. To ovšem neplatí v případě, že předmětem podnikání společnosti je koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje. V daném případě tedy lze vložit nepeněžitý vklad v podobě zboží, se kterým bude dále společnost obchodovat. Do jakékoli kapitálové společnosti lze také vložit materiál, který společnost zpracuje při své podnikatelské činnosti.¹¹⁹ Podmínku hospodářské využitelnosti nepeněžitého vkladu je potřeba vždy zkoumat individuálně ke konkrétnímu nepeněžitému vkladu a konkrétnímu předmětu činnosti určité společnosti.¹²⁰

Obchodní zákoník v ustanovení přímo **zakazuje vklady** spočívající v závazcích týkajících se provedení prací nebo v poskytnutí služeb.¹²¹ Toto ustanovení bylo vloženo novelou obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 370/2000 Sb., který nabyl účinnosti ke dni 1. ledna 2001. Tato novela implementuje Druhou směrnici. Důvodem pro tento zákaz může být jednak to, že se jedná o těžko objektivně ocenitelné předměty vkladu a mohlo by se stát, že by vznikl fiktivní základní kapitál, a jednak to, že by nebyl splněn požadavek, aby vkladem byl majetek.¹²² Zákaz poskytování prací a služeb znamená, že „předmětem vkladu nemůže být závazek spočívající ve využití fyzických nebo duševních dovedností či znalostí společníka – fyzické osoby, popř. jiných osob. Nelze tedy do obchodní společnosti vložit např. závazek

¹¹⁸ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 85. ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 397 - 413.

¹¹⁹ blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 20.

¹²⁰ blíže viz DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 85.

¹²¹ § 59 odst. 2, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹²² blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 27.

vykonávat pro společnost odborné právní či jiné poradenské činnosti ani závazek k osobní účasti na realizaci předmětu podnikání. Způsobilým předmětem vkladu však není ani závazek společníka – právnické osoby – provádět pro společnost práce nebo poskytovat jí služby v rámci svého předmětu podnikání“.¹²³

4.6.1 Hodnota nepeněžitého vkladu

Hodnota nepeněžitého vkladu musí být ze zákona uvedena ve společenské smlouvě, zakladatelské smlouvě nebo zakladatelské listině, dále v rozhodnutí VH o zvýšení základního kapitálu, v prohlášení o převzetí vkladu, v pozvánce na VH, která má rozhodnout o zvýšení základního kapitálu, a v dohodě o rozsahu účasti akcionářů na zvýšení základního kapitálu.

Jak jsem uvedla již výše, hodnota nepeněžitého vkladu v kapitálových společnostech musí být určena na základě posudku znalce, kromě zákonem stanovených výjimek.

Znalce jmenuje soud na návrh zakladatele, budoucího zakladatele nebo společnosti (dále jen navrhovatel), soud toto řízení nemůže zahájit bez návrhu. Návrh na jmenování znalce musí splňovat obecné obsahové náležitosti, které musí splňovat každé podání učiněné soudem.¹²⁴ Jelikož návrh na jmenování znalce je návrhem na zahájení řízení, musí obsahovat také zvláštní náležitosti stanovené OSŘ.¹²⁵

Součástí návrhu může být také určení osoby znalce, kterou má soud jmenovat. Tímto návrhem osoby znalce ovšem soud není vázán.

Místně příslušným soudem pro řízení o jmenování znalce je obecný soud navrhovatele.¹²⁶ Obecným soudem se podle OSŘ rozumí:

- pro fyzické osoby okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, a nemá-li bydliště, okresní soud, v jehož obvodu se zdržuje,
- pro fyzické osoby, které jsou podnikateli, okresní soud, v jehož obvodu má místo podnikání,
- pro právnické osoby, okresní soud, v jehož obvodu má své sídlo.¹²⁷

Jelikož je podle ustanovení § 9 odst. 3 písm. c) OSŘ věcně příslušným soudem krajský soud¹²⁸, je potřeba místní příslušnost dále upravit podle ustanovení § 85a OSŘ – místně příslušným je pak krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud účastníka.

¹²³ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 230.

¹²⁴ § 42 odst. 4, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁵ § 79 odst. 1, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁶ § 59 odst. 3, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁷ § 85, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁸ blíže viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2001, sp. zn. 35 Co 127/2001.

Soud v řízení jmenuje znalce zapsaného v seznamu znalců a tlumočnicků nebo znalecký ústav podle zákona č. 36/1997 Sb., o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. Osobu, která není zapsána v daném seznamu, může soud jmenovat pouze, má-li potřebné odborné předpoklady pro to, aby podala posudek, souhlasí-li s ustanovením, a pokud není pro některý obor znalec do seznamu zapsán, nemůže znalec zapsaný do seznamu úkon provést, nebo by provedení úkonu znalcem zapsaným do seznamu bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady.

Osobou znalce pro ocenění hodnoty nepeněžitýho vkladu může být pouze osoba nezávislá na společnosti. Obchodní zákoník dále tuto nezávislost nerozvádí, proto je jí potřeba rozumět nezávislost ve smyslu ustanovení § 11 zákona č. 36/1997 Sb., tedy znalec není nezávislý, pokud lze mít pro jeho poměr k věci, k orgánům provádějícím řízení, k účastníkům nebo k jejich zástupcům pochybnosti o jeho nepodjatosti.

Za poskytnutý posudek náleží znalci odměna. Tuto odměnu hradí společnost a stanoví se dohodou mezi společností a znalcem. V případě, že společnost nevznikne, jsou k zaplacení odměny solidárně zavázáni zakladatelé. Pokud se strany na výši odměny nedohodnou, určí ji na návrh kteréhokoliv účastníka soud, který znalce jmenoval.

Znalec může být soudem, který jej jmenoval, odvolán. Návrh na odvolání znalce může podat společnost¹²⁹, pokud znalec porušuje závažným způsobem své povinnosti.

Pro jmenování nebo odvolání znalce je stanovena patnáctidenní lhůta od doručení návrhu, ve které musí příslušný soud v dané věci rozhodnout.¹³⁰

Obchodní zákoník stanoví obligatorní náležitosti, které posudek znalce musí obsahovat. Jedná se o popis nepeněžitýho vkladu (tzn. konkretizace, individualizace vkladu¹³¹), použité způsoby jeho ocenění a údaj o tom, zda hodnota nepeněžitýho vkladu, ke které vedou použité způsoby ocenění, odpovídá alespoň úhrnnému emisnímu kursu akcií, které mají být vydány jako protiplnění za tento nepeněžitý vklad, nebo částce, která se má započítávat na vklad do základního kapitálu SRO a částku, kterou se nepeněžitý vklad oceňuje.¹³²

Novela obchodního zákoníku provedená zákonem č. 215/2009 Sb. zavedla **výjimky, kdy není potřeba znaleckého ohodnocení nepeněžitých vkladů**. Tyto výjimky se ovšem

¹²⁹ Zákon výslovně k podání návrhu zmocňuje pouze společnost, která podala návrh na jmenování znalce. Pokud tento návrh podal zakladatel nebo budoucí zakladatel, není již ze zákona oprávněn domáhat se odvolání znalce. Toto považuji za mezeru v právní úpravě, kdy by mělo být právo na odvolání znalce přiznáno všem subjektům, kteří mohou podat návrh na jeho jmenování.

¹³⁰ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl, § 1 - § 92e*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 369 - 374.

¹³¹ blíže viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. dubna 2010, sp. zn. 29 Cdo 5485/2007.

¹³² § 59 odst. 4, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

týkají pouze případů, kdy je zvyšován základní kapitál. Pro zakládání kapitálových společností se tedy tato úprava nepoužije.

Případy, kdy není potřeba znaleckého ohodnocení nepeněžitých vkladů, jsou tyto:

- 1) vklady cenných papírů a nástrojů peněžního trhu,
- 2) nepeněžit vklady jiného majetku oceněné uznávaným nezávislým odborníkem,
- 3) nepeněžit vklady v reálných cenách.

První alternativou je tedy vklad investičního cenného papíru nebo nástroje peněžního trhu podle zvláštního právního předpisu. Tím je zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon definuje, co jsou investiční cenné papíry¹³³ a nástroje peněžního trhu¹³⁴. Pokud se tedy jedná o tyto předměty vkladu, použije se pro určení jejich hodnoty vážený průměr z cen, za které byly uskutečněny obchody tímto cenným papírem nebo nástrojem na regulovaném trhu v době šest měsíců před splacením vkladu.¹³⁵ Z uvedeného vyplývá, že v době, kdy VH rozhoduje o zvýšení základního kapitálu, nezná přesnou výši ceny, kterou bude mít vkládané nepeněžit aktivum. VH má k dispozici pouze způsob výpočtu ceny. Proto je potřeba, aby VH při zvyšování základního kapitálu zároveň rozhodla, jak bude naloženo s případnou částí ceny, která převyšuje vklad do základního kapitálu (zda se jedná o emisní ážio, tvorbu rezervního fondu, nebo zda jej vrátí vkladateli). S tímto předmětem vkladu je také spojeno vkladatelovo riziko, že „mezi rozhodnutím VH a splacením vkladu dojde k výraznému poklesu cen, který by způsobil, že hodnota nepeněžit vkladu nedosáhne částky upsané výše základního kapitálu“. Pokud tato situace nastane, je vkladatel povinen podle ustanovení § 59 odst. 7 ObZ doplatit rozdíl v penězích.¹³⁶

Znaleckého posudku není potřeba při vkladu jiného majetku, než je cenný papír nebo nástroj peněžního trhu. V daném případě se na základě rozhodnutí statutárního orgánu společnosti použije hodnota určená obecně uznávaným nezávislým odborníkem za využití obecně uznávaných standardů a zásad oceňování ne déle než šest měsíců před splacením vkladu.¹³⁷

¹³³ § 3 odst. 2 ZPKT: Investičními cennými papíry jsou cenné papíry, které jsou obchodovatelné na kapitálovém trhu. Investičními cennými papíry jsou zejména

a) akcie nebo obdobné cenné papíry představující podíl na společnosti nebo jiné právnické osobě,
b) dluhopisy nebo obdobné cenné papíry představující právo na splacení dlužné částky,
c) cenné papíry nahrazující cenné papíry uvedené v písmenech a) a b),
d) cenné papíry opravňující k nabytí nebo zcizení investičních cenných papírů uvedených v písmenech a) a b),
e) cenné papíry, ze kterých vyplývá právo na vypořádání v penězích a jejichž hodnota je určena hodnotou investičních cenných papírů, měnových kurzů, úrokových sazeb, úrokových výnosů, komodit nebo finančních indexů či jiných kvantitativně vyjádřených ukazatelů.

¹³⁴ § 3 písm. c) ZPKT: nástroje, se kterými se obvykle obchoduje na peněžním trhu

¹³⁵ § 59a odst. 1, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁶ blíže viz SKÁLOVÁ, Jana. Nepeněžit vklady do kapitálových společností. *Účetnictví v praxi*, 2010, č. 9, s. 14.

¹³⁷ § 59a odst. 2, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Kdo je obecně uznávaným odborníkem již zákon neuvádí. Z pojmu odborník lze usuzovat, že se musí jednat o osobu, která má dostatečnou kvalifikaci v oboru oceňování. Odborníkem může být jak osoba fyzická, tak osoba právnická. Druhým požadavkem je, aby odborník byl nezávislý. Z účelu právní úpravy lze usuzovat, že se jedná o obdobnou nezávislost jako u znalce jmenovaného soudem. Posledním požadavkem je, aby se jednalo o obecně uznávaného odborníka. Musí jít tedy o osobu, jejíž posudek bude mít v odborných kruzích značnou váhu. Daný odborník musí při stanovení hodnoty nepeněžitěho vkladu postupovat podle obecně uznávaných oceňovacích standardů a zásad platných v České republice. Otázka, o jaké konkrétní standardy a zásady se jedná, není ovšem dosud uceleně vyřešena. Při oceňování se zpravidla postupuje podle doporučených postupů v odborné literatuře.¹³⁸

Posledním případem, kdy není potřeba znaleckého ohodnocení nepeněžitěho vkladu, je vklad, který je oceněn reálnou hodnotou v účetnictví vkladatele.¹³⁹ Obchodní zákoník v daném ustanovení odkazuje na zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. „Zákonodárce tedy vychází z předpokladu, že se dle zákona o účetnictví v účetní závěrce vykazuje majetek v reálných cenách. Pokud statutární orgán chce využít ocenění předmětu vkladu reálnou hodnotou, je potřeba, aby byla sestavena účetní závěrka vkladatele a aby byla ověřena auditorem bez výhrad“.¹⁴⁰

Pro všechny tři výše uvedené případy platí, že o postupu ocenění rozhoduje statutární orgán společnosti. Ten musí postupovat s péčí řádného hospodáře, proto musí pečlivě zvážit, zda jsou splněny zákonné předpoklady pro to, aby došlo k určení hodnoty nepeněžitěho vkladu bez posudku znalce jmenovaného soudem.¹⁴¹

4.6.2 Důsledky snížení hodnoty nepeněžitěho vkladu

Obchodní zákoník obsahuje kogentní právní úpravu pro případ, kdy hodnota nepeněžitěho vkladu v době vzniku společnosti nebo splacení nepeněžitěho vkladu klesne pod hodnotu stanovenou ve společenské smlouvě. Pokud taková situace nastane, je vkladatel povinen tento rozdíl hodnot doplatit v penězích, pokud společenská smlouva nebo stanovy nestanoví jiný způsob náhrady. Ty mohou např. stanovit povinnost poskytnout jiný nepeněžitý vklad.

¹³⁸ blíže viz DĚDIČ, Jan, SKÁLOVÁ, Jana, HLAVÁČ, Jiří. Oceňování nepeněžitých vkladů a finanční asistence v novele obchodního zákoníku a účetní souvislosti (1. část). *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 9, s. 280 - 281.

¹³⁹ § 59a odst. 3, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁰ SKÁLOVÁ, Jana. Nepeněžitě vklady do kapitálových společností. *Účetnictví v praxi*, 2010, č. 9, s. 15 - 17.

¹⁴¹ blíže viz DĚDIČ, Jan, SKÁLOVÁ, Jana, HLAVÁČ, Jiří. Oceňování nepeněžitých vkladů a finanční asistence v novele obchodního zákoníku a účetní souvislosti (1. část). *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 9, s. 283.

Ustanovení § 59 odst. 7 ObZ, který povinnost doplacení stanoví, je realizací zásady zachování základního kapitálu, tedy má zabezpečit reálné nabytí majetku odpovídající výši základního kapitálu.¹⁴²

Podle zákonné konstrukce, pokud dojde ke snížení hodnoty nepeněžitěho vkladu, je odpovědný vkladatel bez ohledu na zavinění. Jedná se tedy o objektivní odpovědnost vkladatele. Není důležité, z jakého důvodu hodnota nepeněžitěho vkladu poklesla.

Pro uplatnění odpovědnosti je aktivně legitimovaná společnost, do níž byl předmětný vklad vložen. Pasivně legitimovaný je potom společník, který splatil vklad. Společnost tento nárok musí uplatnit v obecné čtyřleté promlčecí době.

V ustanovení § 59 odst. 7 třetí věta ObZ je stanovena speciální odpovědnost vkladatele pro případ, kdy právo užívací nebo požívací zřízení ve prospěch společnosti na dobu určitou, zaniklo dříve. V takovém případě je společník povinen hradit újmu tím vzniklou v penězích. Není možné, aby společenská smlouva nebo stanovy upravily danou věc jinak, tedy nemohou nárok společnosti vyloučit, ani stanovit jiný způsob náhrady újmy.

Zákonodárce v daném případě uvedl pojem „újma“. Lze tedy dovodit, že společnost má nárok nejen na rozdíl hodnot zaniklého práva užívacího nebo požívacího a skutečně poskytnutou hodnotou, ale i na další náklady, např. náklady, které společnosti vznikly v souvislosti s obstaráváním vzniku nového užívacího nebo požívacího práva.

I v případě této speciální odpovědnosti vkladatele se jedná o objektivní odpovědnost.¹⁴³

Pokud dojde k převodu obchodního podílu na jinou osobu, stává se nabyvatel takového podílu ručitelem za splnění výše uvedených povinností. Toto neplatí v případě, že k převodu podílu došlo na českém nebo zahraničním regulovaném trhu či v českém nebo zahraničním mnohostranném obchodním systému.¹⁴⁴

4.7 Splácení vkladů

Splácení vkladů je v obchodním zákoníku upraveno obecně pro všechny obchodní společnosti v ustanovení § 60. Speciální úprava pro SRO je stanovena v ustanovení § 113 ObZ a pro AS v ustanovení § 165, § 168 a § 177 ObZ. Tato speciální ustanovení upravují zejména lhůty pro splácení vkladů.

¹⁴² blíže viz PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 59 odst. 7 zák. č. 513/1991 Sb. *ASPI*, 1998.

¹⁴³ blíže viz RABANOVÁ, Michaela. Důsledky snížení hodnoty vkladu do obchodních společností. *Obchodní právo*, 1999, č. 11, s. 23 - 27.

¹⁴⁴ § 59 odst. 7, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Pro větší přehlednost lze způsob splácení vkladů rozdělit na dvě situace, a to splácení vkladů před vznikem společnosti a splácení vkladů po vzniku společnosti.

4.7.1 Splácení vkladů před vznikem společnosti

Pro SRO i pro AS je v obchodním zákoníku stanovena povinnost splatit určitou část peněžitých vkladů a nepeněžité vklady před vznikem společnosti. Společenská či zakladatelská smlouva nebo stanovy mohou určit, že před zápisem společnosti do obchodního rejstříku musí být splacena vyšší než zákonná část peněžitého vkladu, popř. celý peněžitý vklad.¹⁴⁵

Jelikož společnost před zápisem do obchodního zákoníku nemá právní subjektivitu, tudíž se nemůže stát vlastníkem splacených vkladů, je v ustanovení § 60 ObZ upravena „zvláštní normativní konstrukce, která by umožnila převzetí vkladů pro společnost ještě před jejím vznikem“¹⁴⁶. Zavádí se tedy institut správce vkladů. Správcem vkladů může být jednak zakladatel společnosti, který je tím pověřen ve společenské nebo zakladatelské smlouvě, nebo banka, i když není zakladatelem společnosti. Banka ovšem může být správcem pouze peněžitých vkladů.¹⁴⁷

Způsob splácení **peněžitých vkladů** je upraven v ustanovení § 163a odst. 4 ObZ. Zde je uvedeno, že peněžité vklady, jimiž se splácí emisní kurs akcie, musí být splaceny na zvláštní účet u banky nebo spořitelního a úvěrního družstva, který za tím účelem zřídí správce vkladu na firmu zakládané společnosti. Způsobem splacení vkladu je tedy složení příslušné částky na účet banky a okamžikem splacení vkladu okamžik, kdy banka danou částku na účet připsá. Tento způsob splácení peněžitých vkladů se použije i na SRO. Mimo případ splácení vkladů při postupném zakládání AS (§ 165 odst. 3 ObZ) lze splatit peněžitý vklad také v hotovosti k rukám správce vkladu nebo prostřednictvím pošty.¹⁴⁸

Co se týče způsobů splácení a převodu vlastnického práva u nepeněžitých vkladů, je potřeba odlišit o jaký nepeněžitý vklad se jedná.

Nejjednodušší situace je u nepeněžitých vkladů spočívajících v **movité věci**. V daném případě se vklad splácí tradicí, tedy předáním movité věci správci vkladu, pokud není ve

¹⁴⁵ blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. Splácení vkladů v obchodní společnosti. *Obchodní právo*, 1994, č. 2, s. 2.

¹⁴⁶ ELIÁŠ, Karel. K některým sporným otázkám souvisejícím s vklady do obchodních společností. *Právní praxe v podnikání*, 1996, č. 2, s. 2.

¹⁴⁷ blíže viz ELIÁŠ, Karel. K některým sporným otázkám souvisejícím s vklady do obchodních společností. *Právní praxe v podnikání*, 1996, č. 2, s. 2.

¹⁴⁸ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 34.

společenské nebo zakladatelské smlouvě stanoveno jinak. Vlastnické právo k movité věci společnost nabude, jakmile bude zapsána do obchodního rejstříku.¹⁴⁹

Pokud je předmětem nepeněžitého vkladu **nemovitost**, je vklad splacen předáním prohlášení o splacení vkladu s úředně ověřeným podpisem a předmětné nemovitosti správci vkladu. Vlastnické právo k nemovitosti společnosti vznikne dnem zápisu vlastnického práva do katastru nemovitostí na základě písemného prohlášení vkladatele s úředně ověřeným podpisem.¹⁵⁰ Obchodní zákoník ovšem nepamatuje na případy, kdy je předmětem vkladu nemovitost, která není předmětem evidence v katastru nemovitostí. Lze dovodit, že v daném případě se uplatní postup stejný jako u movitých věcí, tedy že vlastnické právo nabude společnost dnem jejího vzniku.¹⁵¹

Co se týče **ostatních nepeněžitých vkladů** (např. pohledávky, podnik nebo jeho část, know-how, nehmotný statek, obchodní podíl v SRO, cenné papíry) je způsobem jejich splacení uzavření písemné smlouvy, kterou se vklad převádí z vkladatele na společnost. Stranami této smlouvy je na jedné straně vkladatel a na druhé straně správce vkladu. Obchodní zákoník blíže nespecifikuje náležitosti této smlouvy, pouze stanoví, že smlouva musí zajistit dohled správce vkladu nad plněním do vzniku společnosti. Pokud je nepeněžitým vkladem know-how, vyžaduje se i předání dokumentace, v níž je zachyceno. Pokud je nepeněžitým vkladem podnik nebo jeho část, vyžaduje se i předání podniku nebo jeho části správci vkladu. O předání podniku nebo jeho části anebo dokumentace, v níž je zachyceno know-how, sepíší správce vkladu a osoba splácející vklad zápis.¹⁵²

4.7.2 Splácení vkladů po vzniku společnosti

Obtížnější výklad způsobů splácení vkladů a přechodu vlastnického práva je v případě splácení vkladů po vzniku společnosti. Obchodní zákoník totiž tuto otázku neupravuje. Při řešení této situace se lze setkat se dvěma názorovými proudy – první z nich je představován především K. Eliášem, druhý potom především I. Štenglovou.

K. Eliáš při svém výkladu vychází především z úpravy přechodu vlastnického práva v občanském zákoníku. Zde se rozlišuje titul zakládající právní důvod nabytí vlastnictví, kterým je v tomto případě smlouva, na jejímž základě ovšem ještě nedochází k převodu vlast-

¹⁴⁹ blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. Splácení vkladů v obchodní společnosti. *Obchodní právo*, 1994, č. 2, s. 3. PLÍVA, Stanislav. Majetkové vklady do obchodních společností (pokračování). *Právo a podnikání*, 1994, č. 6, s. 4.

¹⁵⁰ § 60 I - 2, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵¹ blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. In DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 35 - 37.

¹⁵² § 60 odst. 2, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

nického práva. K titulu totiž musí ještě přistoupit tzv. *modus*, tedy způsob nabytí vlastnictví. Tím je u movitých věcí jejich tradice (převzetí), u nemovitých věcí pak vklad do katastru nemovitostí. Při použití této obecné soukromoprávní úpravy na nabytí vlastnictví ke vkladu v kapitálové společnosti, lze dospět k závěru, že titulem nabytí vlastnictví je smlouva. Ovšem není jasné, o jakou smlouvu se jedná, jestli o společenskou nebo jinou smlouvu.

K. Eliáš zastává názor, že se může jednat pouze o společenskou smlouvu. Vychází při tom z ustanovení § 59 odst. 1 ObZ pro SRO ve vazbě na § 110 odst. 1 písm. d) ObZ, pro AS potom ve vazbě na § 163, 165 a 177 ObZ. Ve výše zmíněných ustanoveních obchodního zákoníku je totiž stanoveno, že ve společenské smlouvě musí být uveden předmět vkladu, způsob a doba jeho splácení. Pokud by tyto náležitosti společenská smlouva neměla, způsobilo by to neplatnost společenské smlouvy a tím i právní překážky pro vznik společnosti.¹⁵³

Opačný názor zastává I. Štenglová. Ta při svém výkladu dané otázky vychází z ustanovení § 60 odst. 1 ObZ, které je speciální pro převod vlastnického práva před vznikem společnosti, a proto jej nelze použít pro přechod práva po vzniku společnosti, a to ani analogicky. Jiné ustanovení o přechodu práva pak obchodní zákoník nestanoví. Podle I. Štenglové uzavření společenské smlouvy není titulem pro převod vlastnického práva. Proto je podle jejího názoru nutné provést další úkon, kterým dojde k převodu příslušného práva na společnost. Tím pak může být především smlouva.¹⁵⁴

Podle mého názoru lze použít pro přechod vlastnického práva ke vkladu oba výše zmíněné názory. Postup se však bude lišit podle předmětu vkladu. Je nepochybné, že u věcí movitých a nemovitých lze použít výklad K. Eliáše, kdy není potřeba uzavírat žádnou další smlouvu a vlastnické právo bude převedeno na základě předání movité věci nebo zapsání vlastnického práva k nemovité věci do katastru nemovitostí. U jiných předmětů nepeněžitých vkladů bude naopak potřeba souhlasit s názorem I. Štenglové, že je potřeba uzavřít zvláštní smlouvu o převodu vlastnického práva na společnost, kterou bude např. smlouva o převodu podniku, smlouva o postoupení pohledávky, smlouva o přenechání využití vynálezu apod.¹⁵⁵

¹⁵³ blíže viz ELIÁŠ, Karel. K některým sporným otázkám souvisejícím s vklady do obchodních společností. *Právní praxe v podnikání*, 1996, č. 2, s. 4 - 5.

¹⁵⁴ blíže viz ŠTENGLOVÁ, Ivana. Splácení vkladů v obchodní společnosti. *Obchodní právo*, 1994, č. 2, s. 5 - 6.

¹⁵⁵ obdobně RABANOVÁ, Michaela. Vkladová povinnost a splácení vkladů. *Právní praxe v podnikání*, 2000, č. 6, s. 10 - 13. PLÍVA, Stanislav. Majetkové vklady do obchodních společností (pokračování). *Právo a podnikání*, 1994, č. 6, s. 6 - 7.

5. PODÍL

V této kapitole se budu zabývat posledním ekonomickým pojmem v obchodním zákoníku, a to podílem. Nejdříve vymezím samotný pojem a jeho právní povahu. Dále se zaměřím na stránky obchodního podílu, tedy stránku kvalitativní a kvantitativní. Se stránkami podílu úzce souvisí jednak jednotnost podílu a jednak jeho dělitelnost, popř. spojování. V závěru kapitoly se budu zabývat možnostmi nabytí podílu, kdy odliším originární způsob nabytí – převzetí vkladu do základního kapitálu společnosti, vydržení, a derivativní způsob nabytí – převod, dědění, nástupnictví po právnických osobách. V rámci nabývání podílu je vždy zohledněna právní úprava specifická pro SRO a AS.

5.1 Pojem podílu

Podíl (autory¹⁵⁶ též nazývaný společenský nebo závodní podíl) je **definován** v obecných ustanoveních týkajících se obchodních společností, a to tak, že představuje účast společníka na společnosti a z této účasti plynoucí práva a povinnosti, míra účasti je potom odvozena od čistého obchodního majetku společnosti.¹⁵⁷ Speciální definice pro SRO je obsažena v ustanovení § 114 ObZ (definice se zde ovšem shoduje s obecnou úpravou, pouze míra účasti společníka se odvozuje od poměru vkladu k základnímu kapitálu společnosti, pokud společenská smlouva nestanoví jinak), pro AS v ustanovení § 155 ObZ (obchodní podíl je inkorporován do cenného papíru – akcie).

Pojem podíl obchodní zákoník využívá k vyjádření právního vztahu mezi společníky a společnostmi. Podle K. Eliáše „tento pojem vyjadřuje:

- relativní samostatnost vztahu společníka a společnosti a možnost chápat jej vyjádřený v institutu podílu jako jeden z předmětů občanskoprávních vztahů,
- vázanost existence podílu na vnitřní vztah společníka a společnosti a z toho vyplývající strukturovanost právního vztahu společníka a společnosti a kvantifikovatelnost tohoto vztahu, která zachycuje schopnost jednotlivých společníků ovlivnit vlastním rozhodnutím existenci a činnost společnosti¹⁵⁸.

Obchodní zákoník se ve svých ustanoveních o **právní povaze obchodního podílu** nezmiňuje, proto je potřeba použít předpisy práva občanského. Občanský zákoník stanoví, že předmětem občanskoprávních vztahů mohou být věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty.

¹⁵⁶ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektum, 1997, s. 73. ELIÁŠ, Karel. *Obchodní společnosti: základní otázky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1994, s. 216.

¹⁵⁷ § 61 odst. 1, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁸ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 50.

Podíl na obchodní společnosti lze podřadit pod pojem jiné majetkové hodnoty, neboť naplňuje znaky stanovené teorií¹⁵⁹ pro jinou majetkovou hodnotu, tedy že se jedná o hodnotu vyjádřitelnou v penězích, která je nehmotná. Podíl není věcí v právním smyslu ani v případě, kdy je vyjádřen na hmotném nosiči (př. listinná akcie). Podřazením podílu pod pojem jiné majetkové hodnoty se stává podíl předmětem občanskoprávních vztahů a tím je umožněno s ním disponovat podobně jako s věcmi nebo právy (ovšem s omezeními stanovenými pro jednotlivé formy obchodních společností).¹⁶⁰

Podíl velice úzce souvisí se vklady do obchodních společností. Tyto termíny, byť je mezi nimi úzká vazba, nelze ztotožňovat. Podíl je vázán na vklad, což je zřejmé zejména u SRO, kde při rozdělení obchodního podílu musí být zachována minimální výše vkladu jednotlivého společníka, tedy alespoň 20 000 Kč. Ovšem neplatí, že hodnota vkladu je totožná s hodnotou podílu.¹⁶¹

5.2 Stránky podílu

Z právní definice podílu lze dovodit dvě stránky podílu, jednak stránku kvalitativní, kterou je charakterizováno právní postavení společníka ve společnosti, a jednak stránku kvantitativní, která vyjadřuje rozsah účasti společníka na společnosti.¹⁶²

Ačkoliv lze z teoretického hlediska rozeznávat výše uvedené stránky podílu, neznamená to, že tyto stránky jsou samostatné. Podíl je vždy tvořen oběma stránkami najednou, pokud by jedna z nich přestala existovat, zanikl by spolu s ní i podíl, který by se případně změnil v jiný právní institut (např. ve vypořádací podíl).¹⁶³

5.2.1 Kvalitativní stránka podílu

Kvalitativní stránka obchodního podílu není přímo obchodním zákoníkem definována, pouze platí základní princip vyjádřený v ustanovení § 61 ObZ, že se jedná o práva a povin-

¹⁵⁹ KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné I.* 4. vydání. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 285. HURDÍK, Jan in HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEČ, Ivo. *Občanské právo hmotné I.: obecná část, ochrana osobnosti.* Praha: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2008, s. 101. ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník I. § 1 - 459. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 586.

¹⁶⁰ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé.* 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 52 - 53.

¹⁶¹ blíže viz PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu) 2. díl.* 3. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 113. Shodně ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným.* 1. vydání. Praha: Prospektum, 1997, s. 73.

¹⁶² blíže viz POKORNÁ, Jarmila. K vymezení pojmu obchodní podíl. *Právník*, 1995, č. 9, s. 872 - 883.

¹⁶³ blíže viz ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným.* 1. vydání. Praha: Prospektum, 1997, s. 77.

nosti společníků vůči společnosti. Z uvedeného vyplývá, že se tedy jedná o obsah právního vztahu existujícího mezi společnostmi a jejich jednotlivými společníky.¹⁶⁴

Pro větší přehlednost jednotlivých složek kvalitativní stránky podílu, třídí odborná literatura¹⁶⁵ práva a povinnosti podle jejich povahy na:

1) majetková práva, kam lze zařadit:

- právo na podíl na zisku,
- právo na vypořádání společníka a společnosti (toto právo může nabývat různé podoby podle toho, zda k vypořádání dochází za trvání společnosti – pak se jedná o vypořádací podíl nebo cenu podílu při jeho převodu, nebo při zániku společnosti – pak se jedná o podíl na likvidačním zůstatku),
- právo disponovat s podílem,

2) nemajetková práva, která se dále dělí na:

- právo podílet se na řízení společnosti (v případě kapitálových společností je toto právo představováno rozhodováním na VH),
- právo na informace o záležitostech společnosti.

Zvláštní skupinu práv představují tzv. práva minoritních společníků. Obchodní zákoník tento pojem výslovně neužívá, pouze určuje, které skupiny společníků mají příslušná práva.¹⁶⁶ Mezi práva menšinových společníků lze zařadit zejména právo žádat statutární orgán o svolání VH, právo svolat VH, právo doplňovat program VH, právo navrhnout likvidátora a další.

Stejně jako se dělí práva, lze třídit i povinnosti na:

1) povinnosti majetkové povahy, kam spadá zejména:

- vkladová povinnost,
- povinnost platit úrok z prodlení se splacením vkladu,

2) povinnosti nemajetkové, které mohou zahrnovat povinnosti nejrůznější povahy, zpravidla se jedná o povinnosti vyplývající ze společenské smlouvy nebo stanov, lze sem zařadit např.:

- povinnost loajality,

¹⁶⁴ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 54.

¹⁶⁵ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 54. POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2009, s. 310 - 311. DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 106.

¹⁶⁶ Vymezení minoritních společníků v SRO je uvedeno v ustanovení § 129 odst. 2 ObZ, vymezení v AS je potom uvedeno v ustanovení § 181 odst. 1 ObZ.

- povinnost osobně se podílet na řízení společnosti,
- oznamovací povinnost,
- povinnost respektovat rozhodnutí VH, pokud nebylo soudem prohlášeno za neplatné.

5.2.2 Kvantitativní stránka podílu

Druhou stránkou podílu je stránka kvantitativní. Tato stránka je v obchodním zákoníku definována jako míra účasti společníka na čistém obchodním majetku společnosti.

Kvantitativní stránka podílu má dvě složky, a to:

- 1) velikost (výši) podílu a
- 2) hodnotu (cenu) podílu.

Velikost podílu představuje rozsah práv a povinností, tedy význam právního postavení jednoho společníka vůči všem ostatním společníkům. Velikost podílu stanoví rozsah, v jakém společník vykonává svoje práva ve společnosti a v jakém je povinen plnit svoje povinnosti vůči společnosti.¹⁶⁷

Obchodní zákoník nestanoví v obecné části pravidlo pro určení výše jednotlivých podílů. Proto je potřeba vycházet z ustanovení týkajících se jednotlivých forem společností. U SRO se výše podílu určuje podle poměru vkladů společníků do základního kapitálu společnosti, pokud společenská smlouva nestanoví jinak.¹⁶⁸ U AS není přímo stanoveno, jak se určuje výše podílu jednotlivých akcionářů, proto je nutné vycházet ze základních principů právní úpravy. Jedním z těchto principů je, že rozsah práv akcionáře je odvozen od jmenovité hodnoty akcie (viz např. § 178 odst. 1, § 180 odst. 2, § 208 odst. 7 ObZ a další). Z uvedeného lze tedy dovodit, že velikost podílu na akciové společnosti je dána poměrem jmenovité hodnoty akcie k základnímu kapitálu.¹⁶⁹

Podle K. Eliáše „velikost podílu nepředstavuje konkrétní podíl na majetku společnosti, nýbrž je v českém právu chápána jako relativní veličina vyjádřená zlomkem nebo procentem“¹⁷⁰.

Na rozdíl od velikosti, je **hodnota podílu** přímo vyjádřena v obecných ustanoveních obchodního zákoníku týkajících se obchodních společností, a to tak, že se podíl oceňuje (ur-

¹⁶⁷ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 59.

¹⁶⁸ § 114, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁹ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl, § 1 - § 92e*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 409 - 410.

¹⁷⁰ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 59.

čuje se jeho hodnota) mírou účasti společníka na čistém obchodním majetku společnosti.¹⁷¹ Hodnota podílu vyjadřuje, jaký majetek by společník obdržel z celkového majetku společnosti po odečtení veškerých závazků společnosti, tzn. nejedná se již o míru jednotlivých práv a povinností společníka jako v případě velikosti podílu, ale o ocenění podílu jako předmětu občanskoprávního vztahu (např. pro účely jeho převodu nebo přechodu).¹⁷²

Jelikož se hodnota podílu určuje podle čistého obchodního majetku, jedná se o veličinu nestálou, která se mění podle výsledků hospodaření společnosti.¹⁷³

Určení hodnoty podílu se ovšem neřídí striktně pouze obchodním zákoníkem. Určení hodnoty podílu může být dosaženo konsensem převodce a nabyvatele při převodu podílu, nebo v případě akcií může vyplývat ze stavu nabytky a poptávky na veřejném trhu s podíly.¹⁷⁴ Také mají-li se podíly ocenit pro jiné než obchodní účely (např. pro účely daňové nebo pro účely oceňování majetku), použijí se příslušné zvláštní právní předpisy.¹⁷⁵

5.3 Jednotnost a dělitelnost podílu

Podíl v kapitálové společnosti je chápán jako jediný předmět právní vztahů, který může být rozdělen pouze za splnění zákonem stanovených podmínek.

5.3.1 Jednotnost podílu

Jednotnost podílu se v našem právním řádu projevuje několika způsoby.

Prvním projevem je to, že ačkoliv lze rozeznávat dvě stránky podílu, vždy se jedná o „dvě strany téže mince“, tzn. nikdy nelze oddělit stránku kvalitativní od stránky kvantitativní. Pokud se společník rozhodne převést podíl na jinou osobu, vždy jej musí převést tzv. *en bloc*, tzn. obě stránky podílu dohromady.

Druhý způsob projevu jednotnosti podílu je ten fakt, že pokud se podíl dělí na více podílů, musí vždy vzniknout nové podíly o stránce kvalitativní i stránce kvantitativní. Není tedy možné rozdělit podíl tak, že by vznikl jeden podíl pouze s majetkovou složkou a druhý pouze s nemajetkovou složkou. Stejné pravidlo se uplatní i pro spojování podílů.

¹⁷¹ § 61, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷² blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 51 a 61.

¹⁷³ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl, § 1 - § 92e*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 409 - 410.

¹⁷⁴ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 52.

¹⁷⁵ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl, § 1 - § 92e*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 409 - 410.

Posledním projevem jednotnosti podílu se v kapitálových společnostech uplatní pouze u SRO. Je jím stanovení, že každý společník se na jedné společnosti může účastnit pouze jedním podílem. Pokud společník do společnosti vloží nový vklad, nevzniká mu další podíl, pouze se mění jeho stávající podíl. U AS se toto pojetí jednotnosti neuplatní¹⁷⁶, neboť podle obchodního zákoníku má akcionář tolik podílů na jedné společnosti, kolik vlastní akcií vydaných danou společností.¹⁷⁷

5.3.2 Dělitelnost podílu

Opakem jednotnosti podílu je jeho dělitelnost. Ta je možná pouze za zákonem stanovených podmínek, které se liší podle formy kapitálové společnosti.

U SRO je to možné pouze při převodu nebo přechodu podílu na jinou osobu, pokud rozdělení není vyloučeno společenskou smlouvou. K rozdělení podílu je vždy potřeba souhlasu VH. Odborná literatura¹⁷⁸ uvádí, že VH musí rozhodnout nejen o tom, že se určitý podíl rozdělí, ale souhlas se musí týkat i způsobu rozdělení (na jaké části), účelu rozdělení a toho, kdo získá části rozděleného podílu.

Při rozdělení podílu v SRO je ovšem potřeba dodržet tři zákonné podmínky. První z nich je skutečnost, že nově vzniklé podíly musí dosahovat zákonem stanovené minimální výše pro vklad. Druhou podmínkou je stanovení, že příslušná suma vkladu musí být i po rozdělení podílu dělitelná tisícem. Poslední podmínkou rozdělení podílu je potom omezení týkající se počtu společníků společnosti. Rozdělením podílu nesmí nastat situace, kdy by společnost měla více než padesát společníků.¹⁷⁹

Dělení podílu je možné i u AS, děje se tak štěpením akcií na více akcií o nižší jmenovité hodnotě, tzn. jedna akcie bude nahrazena vícero akciemi. Součet jmenovitých hodnot nově vzniklých akcií musí být roven jmenovité hodnotě původní akcie. Jelikož se mění jmenovitá hodnota akcií, která je obligatorní součástí stanov, je potřeba tyto změnit. Jakmile je

¹⁷⁶ Před účinností novely obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 370/2000 Sb. se vedly diskuse, zda akcionář má tolik podílů, kolik má akcií, nebo zda má pouze jeden podíl, který zahrnuje všechny akcie.

¹⁷⁷ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 508.

¹⁷⁸ blíže viz ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektum, 1997, s. 79 - 80. POKORNÁ, Jarmila. Rozdělení obchodního podílu na společnosti s ručením omezeným a některé problémy spojené s rozdělením obchodního podílu. *Obchodní právo*, 1996, č. 4, s. 12 – 16. DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 110.

¹⁷⁹ blíže viz ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektum, 1997, s. 79.

změna stanov zapsána do obchodního rejstříku, stává se štěpení akcií perfektním, neboť změna stanov má konstitutivní účinky.¹⁸⁰

5.3.3 Spojování podílů

S dělením podílu úzce souvisí jejich spojování. Také zde se postup liší podle formy kapitálové společnosti.

U SRO tato skutečnost plyne ze zákonného ustanovení, že žádný společník nemůže mít více obchodních podílů na jedné společnosti. Pokud tedy společník nabude nový podíl na základě jakékoli právní skutečnosti, spojuje se ze zákona jeho nový podíl s původním.¹⁸¹

U AS je situace poněkud odlišná – nenastává spojení podílů ze zákona, ale je k tomu, stejně jako při štěpení akcií, potřeba změny stanov. Při spojování akcií „se nahradí dvě nebo více akcií jednou akcií, jejíž jmenovitá hodnota je rovna součtu jmenovitých hodnot původních akcií. Aby mohlo dojít ke spojení akcií, je nutné, aby byl tento proces technicky možný, tzn. za předpokladu, že jedna osoba vlastní alespoň dvě akcie, popř. nově vzniklá akcie se dostane do podílového spoluvlastnictví akcionářů, jejichž akcie byly spojeny (zde je ovšem potřeba jejich výslovný souhlas)“.¹⁸²

5.4 Nabývání podílu

Nabytím podílu se rozumí situace, kdy se vlastníkem podílu stane osoba, která dosud vlastníkem nebyla, a to z toho důvodu, že:

- vlastníkem podílu byla jiná osoba, nebo
- vlastníkem podílu dosud nebyl nikdo, tzn. vzniká nový podíl na společnosti.

Podle těchto situací lze rozlišit nabytí podílu:

- originární (původní) – vlastníkem podílu nebyla dosud žádná osoba, a
- derivativní (odvozené) – původní vlastník převedl vlastnické právo k podílu na jinou osobu.¹⁸³

Originární nabytí podílu je možné dvěma způsoby, a to převzetím vkladu do základního kapitálu společnosti, nebo vydržením.

¹⁸⁰ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 157.

¹⁸¹ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 110.

¹⁸² DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 156.

¹⁸³ obdobně KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné I*. 4. vydání. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 346.

Derivativní nabytí podílu nastává v případě převodu podílu na jinou osobu z vůle původního vlastníka a v případě přechodu podílu, tzn. v důsledku dědění po fyzických osobách nebo nástupnictví po právnických osobách.

V dalším výkladu se budu jednotlivými postupy nabytí podílu zabývat zvlášť, a to jak pro nabytí podílu SRO, tak v AS (obchodní zákoník totiž neobsahuje jednotnou úpravu pro obě kapitálové společnosti).

5.4.1 Vydržení podílu

Při řešení otázky možnosti **vydržení podílu v AS**, je potřeba vycházet z toho, že akcie, v níž je podíl inkorporován, je cenným papírem. Na cenné papíry, tudíž i na akcie, se vztahuje ZCP. Ten stanoví, že se na cenné papíry použijí ustanovení o věcech movitých. Z toho lze tedy dovodit, že akcie se vydrží stejně, jako jakákoliv jiná movitá věc. K vydržení akcie je proto potřeba, aby akcionář držel akcii v dobré víře, že mu patří, nejméně po dobu tří let.¹⁸⁴

Otázka **vydržení obchodního podílu v SRO** byla po dlouhou dobu sporná. Až Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí ze dne 29. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005 stanovil, že vydržení podílu je možné. Toto své rozhodnutí následně potvrdil¹⁸⁵.

Nejvyšší soud zkoumal otázku, jestli je možné vydržet obchodní podíl, byť není věcí v právním smyslu slova. Ustanovení § 129 OZ totiž stanoví, že je možné vydržet pouze věci nebo práva, která připouštějí trvalý nebo opětovný výkon, podle ustanovení § 151o OZ lze dále vydržením nabýt právo odpovídající věcnému břemeni. Jak jsem uvedla již výše, podíl je jinou majetkovou hodnotou, kterou podle občanského zákoníku vydržet nelze.

Nejvyšší soud své tvrzení, že lze vydržet i obchodní podíl, založil na analogickém použití vydržení akcie. Argumentoval, že s obchodním podílem jsou spojena práva a povinnosti společníka na SRO stejně, jako jsou s akcií spojena práva a povinnosti společníka AS, proto by byl závěr nemožnosti vydržení obchodního podílu na SRO zcela nelogický. Dalšími argumenty pro možnost vydržení obchodního podílu je použití zásad, na kterých obchodní zákoník spočívá, zejména zásady právní jistoty, a teleologický výklad úpravy držby a vydržení.¹⁸⁶

¹⁸⁴ blíže viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005.

¹⁸⁵ blíže viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. října 2007, sp. zn. 29 Odo 794/2006.

¹⁸⁶ blíže viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, které připustilo vydržení obchodního podílu v SRO se u odborníků¹⁸⁷ setkalo s kladným ohlasem, např. K. Eliáš uvedl, že „rozhodnutí Nejvyššího soudu považuje co do výsledku za věcně správné“¹⁸⁸.

Jelikož judikatura Nejvyššího soudu ČR není v České republice právně závazná, doporučuji, aby *de lege ferenda* byla možnost, popř. nemožnost vydržet obchodní podíl upravena v obchodním zákoníku. Vládní návrh výslovně vydržení podílu neupravuje. Pouze stanoví, že podíl v SRO může být představován podílním listem, pokud tak stanoví společenská smlouva. Podílní list je listinným cenným papírem (§ 143 vládního návrhu). Potom by bylo možné vydržet podíl v SRO stejně jako v současné právní úpravě platné pro AS (viz výše).

5.4.2 Převod podílu

Převod podílu v AS znamená převod akcie, která tento podíl inkorporuje. Obchodní zákoník upravuje pouze některé otázky spojené s převody akcií, v ostatním odkazuje na zvláštní právní předpis, kterým je ZCP.

První otázkou, kterou řeší obchodní zákoník v souvislosti s převodem akcií, je převod akcií na jméno. Ustanovení § 156 odst. 4 ObZ, které se zabývá otázkou převodu akcií na jméno, lze vyjádřit v následujících bodech:

- 1) převoditelnost akcií na jméno lze omezit ve stanovách,
- 2) omezení převoditelnosti nesmí být takové, které by svou povahou znamenalo faktické vyloučení převodu akcie (např. nemůže být stanoveno, že v určitém období nelze převádět akcie na jméno),
- 3) při omezení převodu akcií musí být respektována zásada rovného zacházení se všemi akcionáři,
- 4) omezení převoditelnosti může být vázáno na jakoukoli skutečnost (např. nutnost souhlasu některého orgánu AS, možnost převést akcie pouze mezi osobami uvedenými ve stanovách nebo pouze za určitou cenou, stanovení předkupního práva akcionářů atd.¹⁸⁹),
- 5) podle způsobu stanovení omezení převoditelnosti akcie na jméno ve stanovách, mohou nastat následující situace:

¹⁸⁷ BEZOUŠKA, Petr. Držba a vydržení obchodního podílu - jednotlivosti. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 6, s. 161 - 163. HOLEJŠOVSKÝ, Josef. Vydržení obchodního podílu. *Právní fórum*, 2008, č. 9, s. 397 - 400. ELIÁŠ, Karel. Vydržení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným - nevyslovené argumenty. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 1, s. 17 - 22.

¹⁸⁸ ELIÁŠ, Karel. Vydržení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným - nevyslovené argumenty. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 1, s. 18.

¹⁸⁹ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, § 93 až § 175*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 1457.

- a) Podmínky pro převod akcie na jméno jsou splněny, převodní smlouva je platná a dojde tedy ke změně v osobě vlastníka akcie.
- b) Podmínky pro převod nejsou splněny, převodní smlouva je neplatná a nenastane změna v osobě vlastníka akcie. V tomto případě ovšem obchodní zákoník chrání dobrou víru nabyvatele akcie, tzn. pokud nabyvatel jednal v dobré víře (o nesplnění podmínek nevěděl a vědět nemohl), stává se nabyvatelem akcií.
- c) Podmínkou převodu je souhlas orgánu společnosti a tento nebyl udělen, převodní smlouva je platná, ovšem neúčinná do doby než bude souhlas udělen. Nenabude-li smlouva účinnosti do tří měsíců od jejího uzavření, může kterýkoliv z účastníků od smlouvy odstoupit.
- d) Podmínkou převodu je udělení souhlasu orgánu AS, tento je ovšem podle stanov povinen udělení souhlasu odmítnout. V takovém případě převodní smlouva nemůže způsobit změnu majitele akcie.
- e) Podmínkou pro převod je udělení souhlasu orgánu AS a příslušný orgán je podle stanov v daném případě povinen udělit souhlas. V případě, že orgán i přesto odmítne udělit souhlas, je společnost povinna na žádost akcionáře akcie, které jsou předmětem převodu, odkoupit za cenu přiměřenou jejich hodnotě. Toto právo musí akcionář u společnosti uplatnit písemně v prekluzivní lhůtě jednoho měsíce ode dne, v němž bylo akcionáři doručeno odmítnutí souhlasu s převodem akcie.¹⁹⁰
- f) Podmínkou převodu je souhlas orgánu společnosti a záleží na jeho uvážení, zda souhlas udělí nebo nikoliv. Pokud odmítne udělit souhlas, vzniká společnosti povinnost odkoupit akcie jako v předchozím bodě.
- g) Podmínkou převodu je souhlas orgánu AS, tento je ovšem nečinný. V takovém případě nastává ze zákona nevyvratitelná právní domněnka udělení souhlasu, a to ve lhůtě dvou měsíců od doručení žádosti orgánu AS.¹⁹¹

Další otázkou, kterou se obchodní zákoník zabývá v souvislosti s převodem akcií, je způsob převodu vlastnického práva k listinné akcie na jméno. Listinná akcie na jméno je

¹⁹⁰ Obchodní zákoník zde následně odkazuje na přiměřené použití § 186a odst. 6 ObZ. Toto ustanovení stanovilo dvě práva akcionáře. Jednak právo domáhat se uzavření smlouvy u soudu, pokud společnost neuzavře smlouvu o odkupu akcií do 15 dnů od doručení písemného návrhu. Jednak právo na náhradu škody, která akcionáři vznikla, když společnost porušila svou povinnost uzavřít smlouvu (toto právo přichází v úvahu, pokud akcionář nevyužil práva domoci se uzavření smlouvy soudně). Toto ustanovení bylo ovšem zrušeno zákonem č. 104/2008 Sb., o nabídkách převzetí a o změně některých dalších zákonů. Odkaz na zrušené ustanovení v § 156 odst. 4 ObZ ovšem zůstal nadále v platnosti.

¹⁹¹ blíže viz POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2009, s. 704 - 706.

převoditelná rubropisem a předáním.¹⁹² K těmto dvěma právními skutečnostem (tzv. *modus*) musí existovat též platná smlouva o převodu akcií (tzv. *titulus*), jinak by rubropis a předání nezpůsobily převod vlastnického práva k akci. Vůči společnosti je pak převod akcie na jméno účinný zápisem změny v osobě akcionáře do seznamu akcionářů. Společnost je povinna zaplatit změnu v osobě akcionáře bez zbytečného odkladu po té, co jí bude taková změna prokázána. U listinných akcií lze změnu prokázat předložením akcie, u zaknihovaných akcií potom výpisem z registru emitenta.¹⁹³

Poslední otázkou, kterou obchodní zákoník upravuje v souvislosti s převodem akcií, je převod akcií na majitele. Akcie na majitele jsou neomezeně převoditelné¹⁹⁴, tzn. stanovy AS nemohou omezit jejich převod.

V ostatním obchodní zákoník odkazuje na ZCP, který převody cenných papírů upravuje v ustanovení § 13 a násl.

Převod podílu v SRO je upraven v ustanovení § 115 ObZ. Podle odstavce třetího tohoto paragrafu je převodním titulem smlouva o převodu obchodního podílu. K tomu, aby bylo možné platně uzavřít danou smlouvu, je ovšem potřeba, aby byl obchodní podíl převoditelný a aby byly splněny další zákonné, popř. společenskou smlouvou stanovené podmínky. Převoditelnost podílu je závislá na tom, kdo obchodní podíl převádí a na koho je podíl převáděn. Podle těchto kritérií lze rozdělit převoditelnost do několika skupin:

- 1) Uvolněný obchodní podíl SRO je převoditelný vždy, ovšem pouze se souhlasem valné hromady, a to jak na společníka, tak na třetí osobu.
- 2) Obchodní podíl SRO je převoditelný na jiného společníka se souhlasem VH, pokud společenská smlouva nestanoví jinak, tzn. společenská smlouva může stanovit další podmínky převodu, vyloučit nutnost souhlasu VH s převodem, popř. vyloučit možnost převodu obchodního podílu mezi společníky.¹⁹⁵
- 3) Obchodní podíl v SRO je převoditelný na třetí osoby pouze za předpokladu, že to výslovně umožní společenská smlouva.
- 4) Obchodní podíl v jednočlenné společnosti je převoditelný vždy, a to bez ohledu na koho je převáděn.

¹⁹² § 156 odst. 6, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹³ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, § 93 až § 175*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 1484 a 1488 - 1489.

¹⁹⁴ § 156 odst. 7, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁵ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, § 93 až § 175*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 1032.

Co se týče souhlasu VH s převodem obchodního podílu, není v obchodním zákoníku stanoveno, že by se muselo jednat o souhlas předchozí. Z toho lze dovodit, že souhlasem VH je podmíněna účinnost smlouvy o převodu obchodního podílu, nikoliv její platnost. VH rozhoduje o udělení souhlasu prostou většinou svých hlasů, pokud společenská smlouva nevyžaduje většinu jinou.

Smlouva o převodu obchodního podílu je upravena v ustanovení § 115 odst. 3 ObZ. Tato smlouva se řídí obchodním zákoníkem bez ohledu na to, kdo ji uzavírá a použije se pro všechny výše zmíněné skupiny převodů obchodního podílu bez ohledu na to, zda se jedná o úplatný nebo bezúplatný převod. „Smlouva o převodu obchodního podílu je smlouva s translačními účinky, neboť její účinností přechází obchodní podíl z převodce na nabyvatele“.¹⁹⁶

Co se týče formy smlouvy o převodu obchodního podílu, stanoví obchodní zákoník obligatorní písemnou formu s úředně ověřenými podpisy. Požadavek písemné formy je stanovený pro smlouvu jako celek, není tedy možné, aby některé její části (např. stanovení výše ceny) byly dohodnuty pouze ústně. Důsledkem nedodržení písemné formy je absolutní neplatnost převodní smlouvy.¹⁹⁷

„Pokud jde o obsahové náležitosti smlouvy o převodu obchodního podílu, obchodní zákoník je výslovně, až na jednu výjimku, neurčuje. Z povahy věci lze dovodit, že smlouva musí obsahovat určení smluvních stran a obchodního podílu, který je předmětem převodu“¹⁹⁸. Soudní judikatura¹⁹⁹ stanovila ještě jednu obligatorní náležitost smlouvy, a to určení, zda se jedná o úplatný nebo bezúplatný převod. Tuto náležitost soudy dovodily z požadavku určitosti právního úkonu, kterým je v daném případě smlouva o převodu obchodního podílu. Pokud se účastníci smlouvy dohodnou na úplatném převodu obchodního podílu, musí ve smlouvě stanovit také cenu, popř. způsob jejího určení. Pokud by chybělo ustanovení o úplatnosti nebo bezúplatnosti smlouvy, byla by smlouva neplatná pro neurčitost podle občanského zákoníku.

Jedinou obsahovou náležitostí, kterou obchodní zákoník výslovně uvádí, je prohlášení nabyvatele obchodního podílu, že přistupuje ke společenské smlouvě. Toto prohlášení je

¹⁹⁶ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, § 93 až § 175*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 1032 – 1034.

¹⁹⁷ blíže viz BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 76.

¹⁹⁸ DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, § 93 až § 175*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 1035.

¹⁹⁹ usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 120/94, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. října 2007, sp. zn. 29 Odo 794/2006.

obligatorní náležitostí smlouvy o převodu obchodního podílu pouze v případě, že nabyvatelem obchodního podílu je třetí osoba, tedy osoba, která dosud nebyla společníkem.²⁰⁰

Obchodní zákoník zakládá ručení převodce obchodního podílu za závazky (např. povinnost splatit vklad), které přešly spolu s obchodním podílem na nabyvatele. Toto ručení není nijak časově omezeno a zaniká až splněním všech závazků, které přešly spolu s obchodním podílem.²⁰¹

Smlouva o převodu obchodního podílu nabývá platnosti v den, kdy ji účastníci smlouvy platně uzavřou, tzn. když jsou splněny podmínky stanovené zákonem, společenskou smlouvou či dohodou stran. Pokud nejsou vyžadovány další podmínky, nabývá smlouva v tento den také účinnosti vůči stranám smlouvy. Účinnost smlouvy ve vztahu ke společnosti zákon odkládá na den, kdy je účinná smlouva o převodu obchodního podílu doručena společnosti. Od tohoto dne je nabyvatel oprávněn vykonávat práva spojená s obchodním podílem.²⁰²

5.4.3 Dědění podílu

Dědění podílu v AS není obchodním zákoníkem výslovně upraveno. Ovšem akcie je způsobilým předmětem dědění, což vyplývá z ustanovení § 1 odst. 2 ZCP, který stanoví, že se na cenné papíry použijí ustanovení stejná jako na věci movité.

V obchodním zákoníku je pouze uvedeno, kdo vykonává práva spojená s akcií do doby, než dojde ke skončení dědického řízení. Touto osobou je dědic zůstavitele. Pokud je dědiců více, musí se dohodnout, který z nich bude vykonávat práva spojená s akcií, nebo musí určit společného zmocněnce. Pokud by se dědicové nedohodli, určí tuto osobu soud na návrh společnosti²⁰³. Tato osoba určená soudem by práva spojená s akcií vykonávala do doby skončení dědického řízení.

V případě, že je dědiců více, stane se akcie majetkem všech dědiců, tzn. dědicové budou jejich spolujednateli.²⁰⁴

Dědění obchodního podílu SRO je upraveno v ustanovení § 116 odst. 2 ObZ. V tomto ustanovení je uvedeno, že se obchodní podíl dědí, pokud společenská smlouva dědě-

²⁰⁰ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, § 93 až § 175*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 1035.

²⁰¹ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 131.

²⁰² blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, § 93 až § 175*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 1038.

²⁰³ Otázka je, proč tuto osobu určí soud na návrh pouze společnosti. Lze si totiž představit situaci, kdy společnost tento stav bude vyhovovat a návrh soudu nepodá. *De lege ferenda* by bylo vhodné umožnit podat tento návrh také případným dědicům.

²⁰⁴ blíže viz PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 156 odst. 10 zák. č. 513/1991 Sb. [online]. ASPI, 22. dubna 1998 [cit. 9. prosince 2010].

ní nevyloučí (toto není možné u jednočlenné SRO). V souladu s tímto ustanovením vznikají dvě pochybnosti: za prvé – je-li možné, aby společenská smlouva vyloučila dědění pouze určitého podílu, a za druhé – mohou-li být stanoveny nějaké další podmínky pro možnost dědění obchodního podílu (např. potřeba souhlasu VH s osobou dědice).

Co se týče možnosti vyloučení pouze některého obchodního podílu, shoduje se odborná literatura²⁰⁵ na tom, že to není možné s ohledem na zásady, na kterých obchodní právo spočívá (zejména zásada stejného zacházení se všemi společníky ve stejném postavení, pokud zákon nestanoví jinak), dále s ohledem na ustanovení § 56a odst. 2 ObZ, který zakazuje jakékoli jednání, jehož cílem je některého ze společníků zneužívajícím způsobem znevýhodnit, a v poslední řadě s ohledem na ustanovení § 256 ObZ, tedy že by vyloučení pouze některého obchodního podílu z dědění bylo v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku.

Ohledně možnosti stanovení dalších podmínek pro dědění ve společenské smlouvě, není odborná literatura jednotná. K. Eliáš uvádí, že podmínky stanovit lze. Argumentuje zejména obecnými principy soukromého práva. Podle něj je rozhodující, že ustanovení § 116 odst. 2 ObZ nezakazuje podmínit děditelnost obchodního podílu.²⁰⁶ Naopak V. Korecká a J. Pokorná možnost podmínění dědění podílu vylučují. Argumentují tím, že by fakticky šlo o rozhodnutí „o změně příslušného ustanovení společenské smlouvy, a to v okamžiku, kdy se na tomto rozhodování již nemůže podílet původní subjekt této smlouvy“²⁰⁷. S tímto názorem souhlasí i I. Pelikánová, která argumentuje tím, že obchodní zákoník připouští přechod podílu na dědice, ovšem již nic nestanoví o dalších podmínkách, proto by se jednalo o extenzivní výklad.²⁰⁸ Danou otázkou se zabýval také Nejvyšší soud České republiky, konkrétně jestli je možné podmínit dědění obchodního podílu souhlasem VH. Ve svém rozhodnutí připustil stanovení této podmínky, když uzavřel, že: „připouští-li obchodní zákoník, aby společenská smlouva vyloučila dědění obchodního podílu, tj. aby dědice zcela zbavila práva zdědit obchodní podíl zůstavitele, tím spíše je třeba připustit, že bude dědění obchodního podílu vázato na splnění určité podmínky – v konkrétním případě na souhlas VH (argument *a fortiori*). Přitom připuštění takové podmínky ve stanovách je pro dědice zemřelého společníka přízni-

²⁰⁵ blíže viz BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 82 - 83. ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektum, 1997, s. 99.

²⁰⁶ blíže viz ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektum, 1997, s. 98 - 99.

²⁰⁷ KORECKÁ, Věra, POKORNÁ, Jarmila. Smrt fyzické osoby - společníka společnosti s ručením omezeným a její právní následky. *Právní praxe*, 1993, č. 8, s. 474.

²⁰⁸ blíže viz PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 59 odst. 7 zák. č. 513/1991 Sb. [online]. ASPI, 22. dubna 1998 [cit. 22. listopadu 2010].

vější, než úplné vyloučení dědění obchodního zákoníku připuštěné ustanovením § 116 odst. 2 ObZ²⁰⁹.

Pokud společenská smlouva dědění podílu nevyloučí, nabývá dědic obchodní podíl ke dni smrti zůstavitele (zesnulého společníka), tedy s účinky *ex tunc*.²¹⁰ V době, než dojde k vypořádání dědictví, vykonává práva spojená s obchodním podílem dědic. Pokud je dědiců více, uplatní se stejná úprava jako u AS (§ 116 odst. 2 ObZ výslovně odkazuje na přiměřené použití § 156 odst. 10 ObZ).

Podle současné právní úpravy není možné částečné odmítnutí dědictví. Proto pokud se dědic nechce stát společníkem společnosti, musí buď odmítnout dědictví jako celek, nebo dědictví přijmout a společnost následně opustit. Pro tuto možnost mu obchodní zákoník přiznává možnost domáhat se zrušení účasti na společnosti soudem, pokud na něm nelze spravedlivě požadovat, aby byl společníkem (při rozhodování soud přihlédne k osobním důvodům, které společník pro svou neúčast na společnosti uvádí). Tuto možnost ovšem musí využít v tříměsíční prekluzivní lhůtě, která začíná plynout od právní moci rozhodnutí soudu o dědictví²¹¹. Do doby, než soud o zrušení účasti společníka na společnosti rozhodne, není povinen osobně se podílet na činnosti společnosti, a to ani v případě, že společenská smlouva tuto povinnost stanoví. Jestliže soud vyhoví návrhu dědice, končí jeho účast ve společnosti ke dni právní moci rozhodnutí soudu, tedy s účinky *ex nunc*.²¹²

Pokud společenská smlouva dědění obchodního podílu vyloučí, mají dědicové nárok na vypořádací podíl.²¹³

5.4.4 Nástupnictví po právnických osobách

Právní nástupnictví v AS, obchodní zákoník neupravuje. Použije se tedy obecná úprava právního nástupnictví, jelikož se na akcie použijí stejná ustanovení jako na movité věci. Právní nástupce právnické osoby se stává vlastníkem akcií dnem zániku svého právního předchůdce.²¹⁴

²⁰⁹ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006.

²¹⁰ § 460, zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²¹¹ Pokud by tuto lhůtu společník zmeškal, má k dispozici ostatní právní skutečnosti, s nimiž obchodní zákoník spojuje zánik účasti společníka na společnosti, zejména § 148 odst. 1. V daném případě ovšem musí do rozhodnutí soudu osobně se účastnit na společnosti.

²¹² blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 199. Shodně DVORÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 129 - 130.

²¹³ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 199.

²¹⁴ blíže viz DVORÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 113 - 114.

Právní nástupnictví v SRO je upraveno tak, že zánikem právnické osoby, která je společníkem, přechází obchodní podíl na jejího právního nástupce.²¹⁵ Tento „právní nástupce vstupuje do všech společnických práv a povinností zaniklé právnické osoby ke dni jejího zániku a stává se společníkem“²¹⁶.

Také v tomto případě může společenská smlouva vyloučit přechod obchodního podílu na právního nástupce společníka – právnické osoby. V takovém případě náleží právnímu nástupci vypořádací podíl.²¹⁷

²¹⁵ § 116 odst. 1, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁶ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 198.

²¹⁷ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 198.

6. AKCIE

Akcie je obchodním zákoníkem definována jako cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se podle tohoto zákona a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při zániku společnosti.²¹⁸ Z této definice K. Eliáš odvozuje důležitost akcie, když uvádí, že „akcie tvoří klíčový institut celého akciového práva“²¹⁹. Klíčový význam akcie lze podle mého názoru spatřovat také v tom, že pomocí ní je definována akciová společnost jako taková, když obchodní zákoník stanoví, že akciová společnost je společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě.²²⁰

6.1 Právní povaha akcie

„Akcie jako cenný papír představuje část základního kapitálu AS. Tuto část obchodní zákoník nazývá jmenovitou hodnotou akcie. Součet jmenovitých hodnot všech akcií, které společnost vydala, tvoří základní kapitál společnosti.

V akcii jsou inkorporována členská práva a povinnosti akcionáře jako společníka AS. Tato práva jsou na akcii vázána, tzn. jejich uplatnění není bez akcie možné, jejich převod se realizuje zásadně jen převodem akcie.

Akcie je cenným papírem **podílnickým** (členským), neboť představuje účast akcionáře na podnikání společnosti, tedy jeho podíl na společnosti ve smyslu ustanovení § 61 odst. 1 ObZ.

Akcie má **legitimační funkci**, neboť osvědčuje, že její předkladatel (akcie na majitele) nebo ten, kdo je na akcii uveden (akcie na jméno) je akcionářem společnosti.²²¹

Akcie je cenným papírem **soukromým**, jelikož je vydávaná AS, která je právnickou osobou soukromého práva.

Akcie stejného druhu a formy ve vlastnictví jediného akcionáře, jsou cenným papírem **zastupitelným**. Tuto povahu akcie lze dovodit ze ZCP, který stanoví, že cenné papíry stejného druhu vydány stejnou osobou ve stejné formě a stejné podobě a vznikají-li z nich stejná práva, jsou zastupitelné cenné papíry.

²¹⁸ §155, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²¹⁹ ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 267.

²²⁰ § 154 odst. 1, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

²²¹ FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo, meritum*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 471.

ZPKT přiznává akcii charakter **investičního** cenného papíru. Akcii lze tedy chápat jako určitou investici, jako uložení peněžních prostředků za účelem získání výnosů z nich.

Vzhledem k tomu, že akcii lze převádět na jiné osoby, je akcie cenným papírem **cirkulačním** (obchodovatelným).

Jelikož je v akcii inkorporováno právo na dividendu, tedy právo na podíl na zisku, jedná se o cenný papír **výnosový**. Dividenda ovšem není zaručená, záleží na hospodaření společnosti (zda vykáže zisk) a na tom, zda VH rozhodne o vyplacení dividendy. Z tohoto pohledu lze tedy akcii definovat jako cenný papír **spekulační**.

S ohledem na skutečnost, že osoba, která se podílí na základním kapitálu společnosti, je oprávněna vykonávat práva akcionáře jako společníka, i když společnost dosud nevydala akcie, lze akcii charakterizovat jako cenný papír **nedokonalý, deklaratorní**, neboť pouze potvrzuje společnický poměr určité osoby vůči AS.²²²

6.2 Druh akcie

Společnost může emitovat akcie různého druhu, ovšem s tím omezením, že tyto druhy akcií jsou upraveny zákonem. Vydání úrokových akcií je potom obchodním zákoníkem výslovně zakázáno (§ 159 odst. 2 ObZ).²²³

Obchodní zákoník rozlišuje dva druhy akcií, a to akcie kmenové a prioritní.

Kmenové akcie jsou definovány negativním způsobem, tedy že se jedná o akcie, s nimiž nejsou spojena žádná zvláštní práva. Z tohoto důvodu zákon nevyžaduje, aby tyto akcie obsahovaly označení druhu. Ztotožňují se s názorem J. Dědiče, že v případě neuvedení druhu akcie se uplatní nevyvratitelná právní domněnka, že se jedná o akcie kmenové.²²⁴

Prioritní akcie jsou takové akcie, s nimiž jsou spojena zvláštní majetková práva, a to přednostní práva týkající se dividendy nebo podílu na likvidačním zůstatku, popř. obě tyto výhody. Obchodní zákoník ovšem s vydáním prioritních akcií spojuje několikero omezení:

- 1) Aby tento druh akcií mohla společnost vydat, je potřeba tuto možnost výslovně upravit ve stanovách společnosti.
- 2) Souhrn jmenovitých hodnot prioritních akcií nepřekročí polovinu základního kapitálu.

²²² blíže viz FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo, meritum*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 471 - 472. ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 267 - 268.

²²³ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 272.

²²⁴ blíže viz DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, § 93 až § 175*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 1418.

- 3) Společnost může vydat pouze jeden „typ“ prioritní akcie, tzn. nemůžou být vydány prioritní akcie s přednostním právem na dividendu a prioritní akcie s přednostním právem na podíl na likvidačním zůstatku. Toto vyplývá z ustanovení § 155 odst. 7 ObZ, který stanoví, že s akciemi téhož druhu musí být spojena stejná práva.²²⁵

Stanovy také mohou omezit hlasovací právo spojené s prioritními akciemi. Ovšem i v případě, že stanovy omezí hlasovací právo, má vlastník prioritní akcie právo hlasovat ve dvou případech:

- 1) Zákon vyžaduje hlasování podle druhů akcií.
- 2) VH rozhodla, že prioritní dividenda nebude vyplacena, nebo společnost je v prodlení s výplatou dividendy. V těchto případech akcionář nabývá hlasovacího práva do doby, kdy VH rozhodne o vyplacení prioritní akcie, popř. do doby vyplacení dividendy, pokud byla společnost s její výplatou v prodlení.²²⁶

6.2.1 Změna druhu akcie

O změně druhu akcie rozhoduje valná hromada AS prostřednictvím změny stanov. K přijetí rozhodnutí je potřeba dvoutřetinové většiny hlasů akcionářů spolu s tříčtvrtinovou většinou hlasů přítomných akcionářů, jejichž druh akcií má být změněn. Změna druhu akcie musí být zapsána do obchodního rejstříku. Teprve tímto zápisem nabývá účinnosti změna stanov a je možné technicky realizovat změnu druhu akcie, zápis má tedy konstitutivní účinky.

Jakmile je změna druhu akcie zapsána do obchodního rejstříku, je společnost povinna do třiceti dnů od tohoto zápisu učinit veřejný návrh smlouvy adresovaný akcionářům, kteří pro změnu druhu akcie nehlasovali nebo se VH vůbec neúčastnili. Pokud tito akcionáři návrh smlouvy akceptují, je společnost povinna do jednoho měsíce akcie odkoupit, a to za cenu přiměřenou hodnotě akcie, která je doložena posudkem znalce. Akcionáři, kteří hlasovali pro změnu druhu akcie, jsou povinni dané akcie od společnosti odkoupit.

Práva spojená s akcií se mění již zápisem změny stanov do obchodního rejstříku, tedy bez ohledu na to, kdy dojde k faktické výměně akcií.²²⁷

²²⁵ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 164.

²²⁶ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 272.

²²⁷ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 166.

6.3 Forma akcie

Akciová společnost může vydávat akcie ve dvou formách, které stanoví obchodní zákoník, a to ve formě akcie na jméno nebo akcie na majitele. Pojmové vymezení forem akcií podle obchodního zákoníku se ovšem neshoduje s pojmovým vymezením forem cenných papírů podle zákona o cenných papírech. Akcie na jméno jsou považovány za zákonné cenné papíry na řad a akcie na majitele jsou cennými papíry na doručitele.²²⁸

Akcie na jméno jsou spjaty s osobou akcionáře, neboť jeho jméno je uvedeno na akcii. Pokud společnost emituje akcie na jméno, je ze zákona povinna vést seznam svých akcionářů, s výjimkou případů, kdy stanovy určí, že jej nahrazuje evidence zaknihovaných cenných papírů vedená podle ZPKT. Práva spojená s akcií vykonává osoba, které je zapsaná v seznamu akcionářů, popř. v evidenci zaknihovaných cenných papírů²²⁹. Převoditelnost akcie na jméno může být stanovami omezena (viz kapitola 5.4.2).

Pokud společnost emituje akcie ve formě **akcií na majitele**, osoby akcionářů zůstávají anonymní. Práva spojená s akcií vykonává osoba, která předloží akcie, popř. která je uvedena ve výpisu z evidence zaknihovaných cenných papírů. Převod akcií na majitele nelze nijak omezit (viz kapitola 5.4.2).²³⁰

6.3.1 Změna formy akcie

Rozhodnutí o změně formy akcie musí přijmout valná hromada AS, a to kvalifikovanou dvoutřetinovou většinou akcionářů, kromě toho se vyžaduje i souhlas tří čtvrtin přítomných akcionářů mající akcie, jejichž forma se má měnit. Změna formy akcie nabývá účinností zápisem změny stanov do obchodního rejstříku.

Pokud se mění akcie na majitele na akcii na jméno, je společnost povinna ke dni účinnosti změny formy akcie zapsat majitele akcie na jméno do seznamu akcionářů, popř. dát příkaz ke změně v evidenci zaknihovaných cenných papírů.

I zde se uplatní pravidlo jako při změně druhu akcie, že práva spojená s akcií se mění již zápisem změny stanov do obchodního rejstříku, tedy bez ohledu na to, kdy dojde k faktické výměně akcií.²³¹

²²⁸ blíže viz DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 158.

²²⁹ Výjimky z toho pravidla stanoví obchodní zákoník v ustanovení § 156 odst. 3 a 10, § 156a, § 156b odst. 1.

²³⁰ blíže viz FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo, meritum*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 480.

²³¹ blíže viz HORÁČEK, Vít. Změny formy akcie. *Právo a podnikání*, 1996, č. 7, s. 22 - 25.

6.4 Podoba akcie

Obchodní zákoník rozeznává dvě podoby akcie, a to akcii listinnou a akcii zaknihovanou. O podobě emitovaných akcií rozhoduje emitent, tedy AS (určení podoby akcie je obligatorní náležitostí stanov AS).

Listinná akcie je těsně spjata s materiálním nosičem, tedy listinou. O této listině se proto mluví jako o akciovém plášti²³². U pláště akcie lze rozlišit líc, kam se uvádí obligatorní náležitosti akcie, a rub, kde jsou obvykle uvedeny výňatky ze stanov a předtisk formulářů pro indosační prohlášení.

U **zaknihovaných akcií** je jejich listinná podoba nahrazena zápisem do centrální evidence cenných papírů.²³³

6.4.1 Změna podoby akcie

O změně podoby akcie rozhoduje valná hromada AS. Jelikož se jedná o změnu stanov, je potřeba dvoutřetinové většiny hlasů přítomných akcionářů. O rozhodnutí VH musí být pořízen notářský zápis.

Při změně podoby akcií se právní postavení akcionáře mění až výměnou akcií, nebo prohlášením akcií za neplatné.²³⁴

²³² ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 269. DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 158.

²³³ blíže viz ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 269.

²³⁴ § 173 odst. 5, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

7. NÁVRHY DE LEGE FERENDA

Vzhledem k předpokládané rekodifikaci soukromého práva v České republice, je spolu s novým občanským zákoníkem připravován také nový obchodní zákoník, který ponese název zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Jedná se o vládní návrh zákona, který by měl být doplněním nového občanského zákoníku²³⁵.

Pojetí základního kapitálu, vkladu a podílu se v obecných ustanoveních neliší od pojetí v dosud platném obchodním zákoníku.

Rozsáhlé změny vládní návrh předpokládá zejména v právní úpravě jak společnosti s ručením omezeným, tak akciové společnosti. U SRO je cílem úpravy především zpřístupnit podnikání v této formě obchodní společnosti, u AS potom její částečné rozvolnění (jednoduší a přehlednější právní úprava).²³⁶

U **společnosti s ručením omezeným** dochází k odlišnému pojetí základního kapitálu a vkladu. Vládní návrh sice základní kapitál fakticky zachovává tím, že uvedení jeho výše je obligatorní součástí společenské smlouvy, nicméně nestanoví jeho minimální výši. Záleží tedy na vůli společníků, jakou výši základního kapitálu ve společenské smlouvě uvedou. S odkazem na minimální výši vkladu, je minimální výše základního kapitálu 1 Kč. Důvodem pro upuštění stanovení zákonem stanovené minimální výše základního kapitálu je skutečnost, že základní kapitál přestává plnit svou garanční funkci. Napříště by měla být ochrana věřitelů zajištěna pomocí jiných institutů, např. test insolvence, přísnější pravidla správy, pravidla podnikatelských seskupení apod.

Vládní návrh také upouští od povinného ocenění předmětu nepeněžitého vkladu znalcem jmenovaným soudem. Napříště postačí, že nepeněžitý vklad ocení znalec vybraný ze seznamu znalců. Znalec se určí na základě dohody stran, kterými jsou v případě založení společnosti na jedné straně zakladatelé a na druhé znalec, v případě již existující společnosti je na jedné straně sama společnost a na druhé rovněž znalec.

Vládní návrh u SRO nově zavádí možnost vzniku různých druhů podílů. Tuto možnost ovšem musí připustit u každé společnosti její společenská smlouva, která musí také určit obsah jednotlivých druhů podílů. Společenská smlouva může také připustit, aby jeden společník vlastnil více různých podílů. Navíc se také připouští, aby byl obchodní podíl SRO inkorporován do cenného papíru, kterým je podílní list.

²³⁵ Dojde tudíž k odstranění dvojí úpravy některých institutů občanského a obchodního práva.

²³⁶ blíže viz. Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Nový občanský zákoník : Zákon o obchodních korporacích* [online]. 2010 [cit. 2011-02-06]. Konkrétní změny. Dostupné na <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/zakon-o-obchodnich-korporacich/konkretni-zmeny.html>>.

U **akciové společnosti** dochází také k podstatným změnám týkajících se právní úpravy ekonomických pojmů. Předně je odstraněn dualismus stanovení minimální výše základního kapitálu, neboť vládní návrh ruší možnost sukcesivního založení AS. Napříště bude možné založit AS pouze bez veřejné nabídky akcií a základní kapitál takové společnosti musí být alespoň 2 000 000 Kč, popř. 80 000 € (vládní návrh počítá s možností vyjádření základního kapitálu v eurech).

Vládní návrh zavádí jednak nesplacenou akcii a jednak kusovou akcii. **Nesplacenou akcií** se rozumí taková akcie, která představuje akcionářská práva a povinnosti do splacení emisního kurzu akcie. Nesplacenou akcií je i již splacená, ale dosud nevydaná akcie. **Kusové akcie** jsou takové akcie, které nemají jmenovitou hodnotu a představují stejné podíly na základním kapitálu společnosti. Podíl na základním kapitálu se potom určí podle počtu akcií. Možnost vydání kusových akcií musí připustit stanovy AS.

Vládní návrh také ruší taxativní výčet druhů akcií. Bude záležet pouze na vůli společnosti, jaké druhy akcií vydá, ovšem s tím omezením, že se všemi jejich vlastníky musí být zacházeno stejně.²³⁷

²³⁷ blíže viz Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o obchodních společnostech a družstvech [online]. Cit. 7. února 2011. Dostupná na <<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=54677>>. Vládní návrh zákona o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [online]. Cit. 7. února 2011. Dostupný na <<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=54677>>.

8. ZÁVĚR

Ve své diplomové práci se zabývám jednotlivými ekonomickými pojmy v obchodním zákoníku, kterými jsou základní kapitál, vklad a podíl.

V kapitole týkající se základního kapitálu jsem se zaobírala pojmem samotným, dále jeho funkcemi a právní úpravou v jednotlivých kapitálových společnostech. Ve výkladu samotného pojmu základní kapitál, vyvstala otázka, zdali je účelné stanovit zákonem minimální výši základního kapitálu u všech kapitálových společností. U laické veřejnosti totiž přetrvává názor, že společnost vlastní takový majetek, který odpovídá výši základního kapitálu. Ve skutečnosti tomu tak mnohdy není. Podle mého názoru by mělo být ponecháno na vůli zakladatelů, příp. společníků, jak velký základní kapitál bude společnost mít. Touto cestou se ubírá mnoho dalších zemí (např. Německo, Anglie, Francie), dokonce orgány Evropské unie zvažují možnost upuštění stanovení povinné minimální výše základního kapitálu. Argumentací pro tuto skutečnost je zejména zlepšení podmínek pro zakládání společností. Řešení v této věci spatřuji v nestanovení povinné minimální výše základního kapitálu (alespoň v některé z kapitálových společnostech), ale poskytnout jiné účinnější záruky věřitelům.

V souvislosti s tím lze diskutovat, zda základní kapitál nadále plní svou garanční funkci. V důsledku rozboru jednotlivých názorů na tuto problematiku, jsem dospěla k názoru, že již ne zcela. Kapitálové společnosti totiž odpovídají svým majetkem, který skutečně vlastní, a nikoli do výše základního kapitálu. Toto je problematické zejména v případě, kdy je výše základního kapitálu nižší než výše obchodního jmění. Z uvedeného vyplývá doporučení pro zákonodárce, aby přijal taková zákonná opatření, která by posílila garanční funkci základního kapitálu.

V kapitole nazvané vklad, jsem nejdříve vymezila pojem „vklad“. S tím souvisí jistá „lehkovážnost“ zákonodárce, kdy tohoto pojmu využívá v několikerých významech – označení pro vkladovou povinnost, pro součást základního kapitálu a pro předmět vkladu, aniž by blíže specifikoval, který z uvedených významů je použit v daném konkrétním ustanovení obchodního zákoníku. Pro větší přehlednost právní úpravy navrhuji zvolení odlišných termínů pro každé pojetí vkladu, popř. vždy uvedení, v jakém významu je vklad užíván.

V kapitole týkající se podílu jsem se zabývala zejména samotným pojmem, jeho stránkami a vlastnostmi. Stěžejní část byla věnována způsobům nabytí podílu. Podíl v kapitálových společnostech lze nabýt několikerými způsoby, a to převzetím vkladu do základního kapitálu, vydržením, převodem, děděním a právním nástupnictvím po právnických osobách. Nejproblematictější způsob nabytí podílu se jeví jeho vydržení. A to zejména z toho

důvodu, že není upraveno obchodním zákoníkem. Odborná literatura na tuto otázku také nezastávala jednotný názor. Odpovědí může být až rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, který tuto možnost připustil a uznal vydržení jako způsob nabytí obchodního podílu v SRO. U AS je situace poněkud odlišná. Sice v obchodním zákoníku není výslovná zmínka o tom, zda lze podíl vydržet, ale je stanoveno, že podíl je inkorporován do cenného papíru – akcie. Na tu se pak vztahuje zvláštní právní předpis, který stanoví, že se na cenné papíry použijí ustanovení o věcech movitých, tzn. akcii lze vydržet jako jakoukoli jinou movitou věc za podmínek stanovených v občanském zákoníku. Podle mého názoru by mělo dojít k výslovnému zákonnému zakotvení vydržení podílu v kapitálových společnostech. A to zejména s ohledem na nezávaznost usnesení Nejvyššího soudu ČR *erga omnes*.

Co se týče jednotlivých vazeb mezi pojmy základní kapitál, vklad a podíl, lze uvést následující.

Pro SRO platí, že základní kapitál je tvořen vklady společníků. Součet výše vkladů jednotlivých společníků musí souhlasit s výší základního kapitálu. Ovšem ne každý majetek, který je společníkem vkládán do společnosti, je součástí základního kapitálu (může se jednat např. o příplatek mimo základní kapitál v SRO). Pomocí vkladu a základního kapitálu je vyjádřena výše podílu společníka na společnosti – ta se určuje podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti (toto platí za předpokladu, že společenská smlouva danou otázku neupraví jinak). Společník se na společnosti účastní pouze jedním podílem, tzn. pokud poskytne nový vklad, nenabude nový podíl, ale zvýší se hodnota původního.

Pro AS platí taktéž, že základní kapitál je tvořen vklady společníků. Základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě, tzn. obdobně jako v SRO musí součet jmenovitých hodnot akcií odpovídat výši základního kapitálu. Obdobně jako u SRO platí v AS, že ne každý majetek, který je vkládán do společnosti, je součástí základního kapitálu (jedná se např. o příplatek nad emisní kurz akcie použitý pro tvorbu rezervního fondu). Podíl společníka je inkorporován do akcie. Společník má tolik podílů, kolik má akcií.

Mám-li zhodnotit stav právní úpravy pojmů uvedených v názvu diplomové práce, mohu konstatovat, že se jedná o velice širokou a mnohdy nepřehlednou a nejasnou úpravu. K potvrzení tohoto mínění může napovídat skutečnost, že tato oblast byla nescetněkrát novelizována. Ne vždy ovšem novela některého ustanovení znamenala zlepšení, popř. zjednodušení právní úpravy. Jako příklad bych uvedla novelu obchodního zákoníku provedenou zákonem č. 215/2009 Sb., která stanovila výjimky z obligatorního ohodnocení nepeněžitých vkladů v kapitálových společnostech. Jednou z výjimek je případ, kdy je hodno-

ta vkladu určená obecně uznávaným nezávislým odborníkem za využití obecně uznávaných standardů a zásad při oceňování. Takto formulovaná výjimka bez uvedení bližších podrobností je poněkud neurčitá. Není jasné, kdo je takovou osobou a které standardy má zákonodárce na mysli. Proto si myslím, že by zákonodárce měl alespoň odkazem na jiný právní předpis určit, co se pod těmito pojmy skrývá.

Mnoho novel obchodního zákoníku bylo přijato z důvodu implementace směrnic Evropské unie do českého právního řádu. Zákonodárce nicméně danou oblast často upravil nad povinný rámec směrnice, čímž se stala právní úprava v České republice rigidní.

Vládní návrh zákona o obchodních společnostech a družstvech, který by měl nahradit stávající obchodní zákoník, považuji za přínos pro obchodní společnosti. Daný návrh je z mého pohledu přehlednější, ucelený, řeší některé problémy současné právní úpravy a celkově právní úpravu činí flexibilnější.

POUŽITÁ LITERATURA

1. Monografie

1. BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 660.
2. ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo 3. Akciová společnost*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2006, s. 360.
3. DĚDIČ, Jan a kol. *Akciové společnosti*. 6. přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 944.
4. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl, § 1 až § 92e*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 848.
5. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. II. díl, § 93 až § 175*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 896.
6. DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník: komentář. III. díl, § 176 až 220zb*. 1. vydání. Praha: Polygon, 2002, s. 1312.
7. DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. 1. vydání. Praha: POLYGON, 1999, s. 751.
8. DVOŘÁK, Tomáš. *Akciová společnost a Evropská akciová společnost*. 2. vydání. Praha: ASPI, 2009, s. 936.
9. DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 454.
10. DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: ASPI, 2002, s. 508.
11. ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 653.
12. ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 503.
13. ELIÁŠ, Karel. *Obchodní společnosti: základní otázky*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1994, s. 338.
14. ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektum, 1997, s. 256.
15. FALDYNA, František. *Obchodní zákoník s komentářem, I. díl*. 1. vydání, Praha: CODEX Bohemia s. r. o., 2000, s. 647.

16. FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo, meritum*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, s. 1170.
17. HURDÍK, Jan, LAVICKÝ, Petr, TELEČEK, Ivo. *Občanské právo hmotné I.: obecná část, ochrana osobnosti*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s. r. o., 2008, s. 140.
18. KNAPPOVÁ, Marta a kol. *Občanské právo hmotné I.* 4. vydání. Praha: ASPI, a. s., 2005, s. 524.
19. KOBLIHA, Ivan a kol. *Obchodní zákoník úplný text s komentářem*. Praha: Linde Praha a. s., 2006, s. 1554.
20. LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Vybrané základní pojmy a instituty obchodního práva*, I. díl - Obecná ustanovení obchodního zákoníku a obchodní společnosti. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005, s. 153.
21. PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku (s přihlédnutím k evropskému právu)* 2. díl. 3. vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004, s. 576.
22. POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2009, s. 1115.
23. ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 1469.
24. ŠVESTKA, Jiří a kol. *Občanský zákoník I. § 1 - 459. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 1236.

2. Články

25. BEZOUŠKA, Petr. Držba a vydržení obchodního podílu - jednotlivosti. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 6, s. 161 - 163.
26. DĚDIČ, Jan, SKÁLOVÁ, Jana, HLAVÁČ, Jiří. Oceňování nepeněžitých vkladů a finanční asistence v novele obchodního zákoníku a účetní souvislosti (1. část). *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 9, s. 278 - 288.
27. ELIÁŠ, Karel. K některým sporným otázkám souvisejícím s vklady do obchodních společností. *Právní praxe v podnikání*, 1996, č. 2, s. 1 - 7.
28. ELIÁŠ, Karel. Vklady do obchodních společností. *Právník*, 1994, č. 5, s. 397 - 413.
29. ELIÁŠ, Karel. Vydržení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným - nevy-slovené argumenty. *Obchodněprávní revue*, 2009, č. 1, s. 17 - 22.

30. ELIÁŠ, Karel. Základní jmění společnosti s ručením omezeným a jeho změny. *Právní rádce*, 1996, č. 9, s. 8 - 12.
31. HOLEJŠOVSKÝ, Josef. Vydržení obchodního podílu. *Právní fórum*, 2008, č. 9, s. 397 - 400.
32. HORÁČEK, Vít. Změny formy akcie. *Právo a podnikání*, 1996, č. 7, s. 22 - 25.
33. KORECKÁ, Věra, POKORNÁ, Jarmila. Smrt fyzické osoby - společníka společnosti s ručením omezeným a její právní následky. *Právní praxe*, 1993, č. 8, s. 469 - 483.
34. MIRČEVSKÁ, Dalimila. Nepeněžní vklady do kapitálových společností. *Daně a finance*, 2008, č. 7 - 8, s. 12 - 24.
35. PELIKÁNOVÁ, Irena. Doktrína udržení základního jmění a privatizace. *Právní praxe v podnikání*, 1999, č. 7 - 8, s. 1 - 6.
36. PLÍVA, Stanislav. Majetkové vklady do obchodních společností (pokračování). *Právo a podnikání*, 1994, č. 6, s. 4 - 7.
37. POKORNÁ, Jarmila. K vymezení pojmu obchodní podíl. *Právník*, 1995, č. 9, s. 872 - 883.
38. POKORNÁ, Jarmila. Rozdělení obchodního podílu na společnosti s ručením omezeným a některé problémy spojené s rozdělením obchodního podílu. *Obchodní právo*, 1996, č. 4, s. 9 - 16.
39. RABANOVÁ, Michaela. Důsledky snížení hodnoty vkladu do obchodních společností. *Obchodní právo*, 1999, č. 11, s. 22 - 27.
40. RABANOVÁ, Michaela. Vkladová povinnost a splácení vkladů. *Právní praxe v podnikání*, 2000, č. 6, s. 6 - 14.
41. SKÁLOVÁ, Jana. Nepeněžité vklady do kapitálových společností. *Účetnictví v praxi*, 2010, č. 9, s. 13 - 17.
42. ŠTENGLOVÁ, Ivana. Splácení vkladů v obchodní společnosti. *Obchodní právo*, 1994, č. 2, s. 2 - 7.

3. Judikatura

43. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. března 2010, sp. zn. 28 Cdo 223/2010.
44. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2001, sp. zn. 22 Cdo 1143/2000.
45. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. dubna 2010, sp. zn. 29 Cdo 5485/2007.
46. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2001, sp. zn. 35 Co 127/2001.
47. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005.

48. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006.
49. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 120/94.
50. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. října 2007, sp. zn. 29 Odo 794/2006.
51. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. března 2001, sp. zn. 7 Cmo 33/2001.

4. Elektronické zdroje

52. PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 58 odst. 1 zák. č. 513/1991 Sb. [online]. ASPI, 22. dubna 1998 [cit. 16. listopadu 2010].
53. PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 59 odst. 1 zák. č. 513/1991 Sb. [online]. ASPI, 22. dubna 1998 [cit. 21. listopadu 2010].
54. PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 59 odst. 4 zák. č. 513/1991 Sb. [online]. ASPI, 22. dubna 1998 [cit. 21. listopadu 2010].
55. PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 59 odst. 7 zák. č. 513/1991 Sb. [online]. ASPI, 22. dubna 1998 [cit. 22. listopadu 2010].
56. PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 116 odst. 2 zák. č. 513/1991 Sb. [online]. ASPI, 30. listopadu 1996 [cit. 12. prosince 2010].
57. PELIKÁNOVÁ, Irena. Komentář k § 156 odst. 10 zák. č. 513/1991 Sb. [online]. ASPI, 22. dubna 1998 [cit. 9. prosince 2010].
58. MÖLLERS, M. J. Thomas. Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen (MoMiG) [online]. Universität Augsburg, 30. října 2008 [cit. 4. prosince 2010]. Dostupné na <http://www.jura.uni-augsburg.de/fakultaet/lehrstuehle/moellers/materialien/materialdateien/040_deutsche_gesetzgebungsgeschichte/momig/index.html#grundlagen>.
59. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o obchodních společnostech a družstvech [online]. Cit. 3. července 2010. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=54677>>.
60. Návrh nařízení Rady o statutu evropské soukromé společnosti [online]. Eur-lex, 25. června 2008 [cit. 7. prosince 2010]. Dostupné na <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0396:FIN:CS:HTML>>.
61. Ministerstvo spravedlnosti ČR. *Nový občanský zákoník : Zákon o obchodních korporacích* [online]. 2010 [cit. 2011-02-06]. Konkrétní změny. Dostupné na <<http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/zakon-o-obchodnich-korporacich/konkretni-zmeny.html>>.

PŘÍLOHA

SEZNAM JUDIKATURY

Judikatura k základnímu kapitálu

1. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2010, sp. zn. 29 Cdo 4356/2009.
2. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. března 2010, sp. zn. 28 Cdo 223/2010.
3. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2007, sp. zn. 29 Odo 984/2005.
4. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 781/2005.
5. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2005, sp. zn. 29 Odo 1040/2004.
6. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 440/2004.
7. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2004, sp. zn. 29 Odo 1173/2003.
8. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2002, sp. zn. 29 Odo 856/2001.
9. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. března 2001, sp. zn. 7 Cmo 33/2001.

Judikatura ke vkladu

10. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. června 2010, sp. zn. 29 Cdo 5348/2008.
11. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. dubna 2010, sp. zn. 29 Cdo 5485/2007.
12. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 1553/2007.
13. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. října 2007, sp. zn. 29 Odo 794/2006.
14. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. června 2007, sp. zn. 28 Cdo 228/2007.
15. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2005, sp. zn. 29 Odo 955/2005.
16. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. září 2004, sp. zn. 29 Odo 1173/2003.
17. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2004, sp. zn. 22 Cdo 1836/2003.
18. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. března 2003, sp. zn. 29 Odo 717/2002.
19. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2001, sp. zn. 32 Cdo 3004/2000.
20. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. dubna 2001, sp. zn. 22 Cdo 1143/2000.
21. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2001, sp. zn. 35 Co 127/2001.

Judikatura k podílu

22. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2010, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008.
23. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 3180/2008.
24. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. března 2009, sp. zn. 29 Cdo 4872/2008.
25. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 4282/2008.

26. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. října 2008, sp. zn. 22 Cdo 952/2007.
27. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. září 2008, sp. zn. 29 Cdo 2287/2008.
28. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005.
29. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006.
30. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 1028/2006.
31. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. března 2007, sp. zn. 29 Odo 641/2005.
32. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. září 2006, sp. zn. 29 Odo 251/2006.
33. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005.
34. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 440/2004.
35. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. prosince 2005, sp. zn. 29 Odo 1339/2004.
36. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. července 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004
37. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. srpna 2003, sp. zn. 14 Cmo 41/2003.
38. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. prosince 2000, sp. zn. 7 Cmo 783/2000.
39. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. října 1998, sp. zn. 1 Odon 110/97.
40. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 120/94.

SHRNUTÍ

Základní kapitál, vklad a podíl lze vymezit jako ekonomické pojmy v obchodním zákoníku.

Základní kapitál je vyjádřením souhrnu vkladů společníků do společnosti. U kapitálových společnostech je stanovena jeho minimální výše, tzn. společníci (zakladatelé) musí do společnosti vložit takovou výši vkladů, aby jejich souhrn odpovídal zákonné minimální výši. Maximální hranice již není stanovena. Výše základního kapitálu může být v kapitálových společnostech měněna pouze zákonem stanoveným způsobem. Základní kapitál plní zejména funkci měřítka zisku a ztrát, garanční funkci vůči věřitelům a funkci míry účasti společníka na společnosti.

Na pojem vklad je nazíráno ze tří hledisek – vklad jako vkladová povinnost (vyjádření pro právní vztah mezi společníkem a společností), vklad jako součást základního kapitálu (základní kapitál je tvořen vklady, tedy vklady představují zdroje financování potřeb společnosti) a vklad jako označení pro předmět vkladu (označení pro majetek, který je vkládán do společnosti).

Podílem se rozumí míra účasti společníka na společnosti. Podíl má jednak stránku kvantitativní (rozsah účasti společníka na společnosti) a jednak stránku kvalitativní (právní postavení společníka ve společnosti). Jelikož každý podíl musí mít obě tyto stránky, lze hovořit o jednotnosti podílu. Aby se třetí osoba mohla podílet na společnosti, musí nabýt její podíl, což lze několika způsoby: vydržením, převodem, děděním a právním nástupnictvím po právnických osobách.

V akciové společnosti je podíl inkorporován do akcie, která je cenným papírem. Společnost může emitovat akcie různé povahy, druhu a formy. Akcie lze také v průběhu společnosti měnit zákonem stanoveným způsobem.

ABSTRAKT

The registered capital, contribution and business share can be defined as economic concepts in the Commercial Code.

The registered capital is a summary statement from members of the corporation. The corporate enterprise is determined by the minimum value, ie. shareholders (founders) have to put that level of investment to meet the aggregate of the statutory minimum. The maximum limit hasn't been set. The registered capital in corporate enterprise can be amended only by limited legally prescribed manner. The registered capital shall perform the function of the scale of profits and losses, guarantee to creditors and determined participation of shareholders in corporation.

The term contribution is viewed from three perspectives - the transfer as a deposit obligation (legal expression for the relationship between the member and his company), contribution as part of registered capital (capital is made up of assets – contributions are source of financing the needs of company) and contribution as a sign the subject of deposit (term for property that is inserted into the company).

Business share means the degree of participation of partner in the company. Business share has two qualities: first is quantitative (range of shareholder participation in company) and the second page of qualitative (partner status in company). Since each business share must have both of these sites, you can snap action, the unity of the anus business share. If the third person wants to participate in company, he must take its business share, which may be obtained by several ways: usucaption, transfer, inheritance and succession law for corporations.

In the corporate enterprise the business share is incorporated into the share of stock, which is security. Of the Company may issue shares of a different nature, type and form. Shares may also vary by the manner provided by law.

SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV

akcie, ekonomické pojmy v obchodním zákoníku, funkce základního kapitálu, kapitálové společnosti, nabývání podílu, podíl, předmět vkladu, stránky podílu, vklad, vkladová povinnost, základní kapitál

KEYWORDS

aspects of business shares (stránky obchodního podílu), business share (podíl), investment (vklad), distension of business share (nabývání podílu), duty to contribute (vkladová povinnost), economic concepts in Commercial code (ekonomické pojmy v obchodním zákoníku), function of registered capital (funkce základního kapitálu), object of contribution (předmět vkladu), registered capital (základní kapitál), share (akcie), stock corporations (kapitálové společnosti)